

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل: کلبه قوانین مصوبه و مقررات - گزارش کمیسیونها - صورت مشروح مذاکرات مجلسین - اخبار مجلس - انتصابات - آگهی های رسمی و قانونی

سال هشتم

شنبه ۲۱ دی ماه ۱۳۳۱

شماره ۲۳۰۵

شماره مسلسل ۵۵

دوره هفدهم مجلس شورای ملی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۵۵

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز ۱ شنبه

۱۴ دی ماه ۱۳۳۱

فهرست مطالب:

- ۱- طرح صورت مجلس
- ۲- بقیه مذاکره در گزارش کمیسیون دادگستری راجع به تعلیق مجازات زندانیان
- ۳- بیانات قبل از دستور آقایان: دکتر فقیهی شیرازی - جلالی - کریمی دکتر سنجابی
- ۴- بقیه مذاکره و تصویب گزارش کمیسیون دادگستری راجع به تعلیق مجازات زندانیان
- ۵- تقدیم لایحه بودجه سال ۱۳۳۲ کل کشور و لایحه استخدام متخصص دختانیات بوسیله آقای وزیر دارائی
- ۶- طرح لایحه تأسیس شرکت اتوبوسرانی عمومی
- ۷- تقدیم طرح سه فوری راجع به جلوگیری از تعطیل مجلس و مذاکره در فوریت اول آن
- ۸- ختم جلسه بعنوان تنفس

مجلس ساعت ۹ و نیم صبح بریاست آقای مهندس رضوی (نایب رئیس) تشکیل گردید

(۱- طرح صورت مجلس)

نایب رئیس - صورت اسامی غائبین

و دیر آمدگان جلسه گذشته قرائت

میشود

(شرح زیر بوسیله آقای ناظر -

زاده قرائت شد)

غائبین با اجازه - آقایان: شاپوری

میرافزاده - راشد - زهری - مشار

شوکتی

غائبین بی اجازه - آقایان: دکتر امامی - محمدحسین قشقایی - دادور - میلانی - پارسا - دکتر ملک

دیر آمدگان و زود رفتگان با اجازه

آقایان: ملک مدنی - حاج سید جوادی

منصف - شبستری - دکتر فقیهی شیرازی

مجدزاده - نبوی - عبدالرحمن فرامرزی

دیر آمدگان و زود رفتگان بی اجازه

آقایان: شادلو - امیرافشار - کترکیان

عامری - شهاب خسروانی - تولیت - خسرو

قشقایی

غائبین در رأی - آقایان: شبستری - رفیع - شهاب خسروانی

نایب رئیس - نسبت به صورت جلسه

شنبه آقایان نظری دارند؟

آقای کهید نظری دارید بفرمائید

کهید - در صورت جلسه چند اشتباه

مطبعه ای شده است و آنجا رنگه است این

جانوشته از اینکه تصحیح میکنم و تقدیم

میکم بندنویسی

نایب رئیس - آقای خلخالی

خلخالی - در توضیحاتی که در جلسه

گذشته بنده نسبت به پیشنهادات دادم چند

اشتباه چاپی است که تصحیح میکنم و تقدیم

میکم

نایب رئیس - آقای ریگی

ریگی - در جلسه گذشته که بنده

عریضی کردم نسبت به بلوچستان اهالی

ایران شهر تلگرافی کرده اند و اظهار تمایل

و پشتیبانی از دولت آقای دکتر مصدق

کرده اند و یک تلگراف دیگری هم از

سراوان از یکی از بخش های آنجا است که

آنجا بهداری تأسیس شده و از وزارت

بهداری اظهار تشکر کرده اند

نایب رئیس - بهتر است این نوع

مطالب را در شروع دستور یا بعد از دستور

بفرمائید آقای شبستری

شبستری - بنده در توضیحاتم که

متصدی گفته ام تصدی نوشته شده اصلاح

بفرمائید

نایب رئیس - بسیار خوب اصلاح

میشود آقای وکیل پور

وکیل پور - آنچه بنده بخاطر دارم

در جلسه گذشته در موضوع مستترها که

صحبت کردم مستتری دانشمند فقیه مهندس

کریم ساعی را هم ذکر کردم که در صورت

مجلس نیست تمنا میکنم دستور فرمائید اصلاح

کنند

نایب رئیس - آقای مدرس

مدرس - چند جلسه پیش عرض کردم

که آقای میلانی برای سرکشی حوزه انتخابیه

خودشان رفته اند و شرحی هم نوشته اند که

بنده تقدیم کردم

نایب رئیس - آقای حاج سید

جوادی

حاج سید جوادی - بنده اجازه

خواسته بودم مراغایب بی اجازه نوشته اند

اشکال من راجع باین است

نایب رئیس - آقای مجدزاده

مجدزاده - برای من در جلسه قبل

یک ساعت و نیم غیبت نوشته اند و حال آنکه

بنده در ساعت یازده اجازه گرفتم و

رفتم

نایب رئیس - در صورت مجلس نظر

دیگری نیست؟ (گفته شد - خیر) جمع عده

برای رأی کافی نیست تصویب صورت مجلس

بعد اعلام میشود چند نفر از آقایان نطق قبل

از دستور تقاضا کرده اند بنده فکر میکنم

چون مطالب لازمی هست به بعد از دستور

موکول شود بهتر است

(عده ای از نمایندگان -

صحیح است)

(عده ای از نمایندگان - مخالفیم)

(شش قنات آبادی - صحیح است باشد

برای بعد از دستور)

(دکتر سنجابی - صحیح نیست آقا)

۲- بقیه مذاکره در گزارش

کمیسیون دادگستری

راجع به تعلیق مجازات

زندانیان

نایب رئیس - توجه بفرمائید

وارد دستور میشود لایحه تعلیق مجازات

زندانیان مطرح است

عین مذاکرات مشروح پنجاه و پنجمین جلسه از دوره هفدهم قانونگذاری

اداره تندنویسی و تحریر صورت مجلس

دنباله پیشنهادها به ترتیب قسراست
میشود
پیشنهاد آقایان حاج سید جوادی و
اخگر

(شرح زیر قرائت شد)

اینجانبان پیشنهاد میکنیم بمحوسین
که باتهام سرفت مسلح زندانی شده اند
حق فرجام داده شود.

حاج سید جوادی - اخگر

نایب رئیس - آقای اخگر

اخگر - موضوعی که قابل توجه است
اینست که اشخاصی که متهم بسرقت مسلح
یا راهزنی شده اند

در محاکم دادگستری محاکمه نمی شوند و
در محاکم نظامی محاکمه می شوند و آنها
غالباً حق فرجامشان هم سلب می شود یعنی
می بایستی گزارش بعرض اعلیحضرت برسد
راجع بفرجام اگر تصویب می شود قبول می
شود تصویب نمیشد قبول نمیشد اشخاصی که

با اطلاع از قوانین بودند و معلوم هم نیست
که حقیقتاً گناهی داشته اند یا نداشته اند در
محاکم نظامی بعنوان سارق مسلح محاکمه
می شدند و حق فرجام نداشتند حال که ارفاقی

مجلس شورای ملی برای این طبقه قائل شده
است بنده پیشنهاد میکنم حق فرجام
داشته باشند و اگر حق فرجام آنها را خلاف
اصل تساوی گرفته باشند و سلب کرده باشند

حق فرجام برایشان منظور شود استغنا
میکم توجه بفرمائید باز تکرار میکنم
چون بعضی از آقایان صحبت میکنند
و توجه ندارند تکرار میکنم اشخاصی که بعنوان

سارق مسلح یا راهزن در محاکم نظامی
محاکمه می شدند فرجامشان سلب شده
انصاف نیست باید حق فرجام بآنها داد که
در دادگاه محاکمه شوند اگر مقصر بودند

البته مجازات می شوند و اگر نبودند از این
راه بهشان ارفاق می شود (صحیح است)
نایب رئیس - آقای دکتر ملک
اسمعیلی

دکتر ملک اسمعیلی (معاون
وزارت دادگستری) - بموجب قانون دادرسی
ارتش ماده ایستکه جرائمی که ارتباط با
تکالیف نظامی ندارد قابل فرجام است منتهی

با اجازه مقام سلطنت بنا بر این سارقین
مسلح اجازه دارند که تقاضای فرجام بکنند
اما اتفاقاً قانون جدید صلاحیت دادگاههای
نظامی که بتصویب جناب آقای دکتر مصدق

رسیده است در این قانون تمام جرائمی که
ارتباط با تکالیف و مسائل نظامی ندارد در
اختیارات دادگاههای عمومی گذارده شده و بنا
بر این نگرانی بنظر بنده رفع شده علاوه بر

اینکه همانطور که آقایان توجه دارند اصلاً
این موضوع با لایحه معاف کردن زندانیان
محکوم هیچ ارتباطی ندارد اگر آقایان
عقبه دارند که این لایحه بگذرد بنده
تقاضا میکنم که پیشنهادت را در حدود عفو
زندانیان محکوم بفرمائید والا ما الان

داریم قانون مجازات می نویسیم

نایب رئیس - آقای فرامرزی

عبدالرحمن فرامرزی - بنده
آنروز هم عرض کردم که آنچه در قانون
نوشته می شود آن مفهوم و آن روحی را

بکجناب آقای معاون وزارت دادگستری
می فرمایند حاوی نیست مثلاً همین سارق
مسلح که ما میگوئیم ما بنظرمان میرسد که
یکمده ای مسلح باشند بیاند راه را ببرند و

یک مردمی را غارت بکنند یا برونند گله
گوسفند یک طایفه ای را ببرند این بنظر
ما سارق مسلح می آید همین جور هم هست
اما در قانون وقتی نوشتیم دامنه این بحث

خیلی وسیع می شود یک روزی یکی از قضات
که حالا مرحوم شده از قضات دیوانگشور
هم بوده میگفت یک پرونده برای ما آوردند
که ما رسید کسی کنیم دو نفر آدم از یک

راهی عبور میکردند و یک شبانروز هم اینها
گرسنه مانده بودند یکی از آنها تفنگ داشته
یک تفنگ سرپرشکاری داشته یک بزی را
توی راه گشته و کباب کرده اند خورده اند

خوب ظاهر قضیه اینها سارق مسلح بوده اند
برای اینکه اسلحه داشته اند و دزدی هم کرده اند
قانون وقتیکه نوشت از آن عده مسلحی
که می ریزند یک ده یا یک آبادی را غارت

بکنند سارق مسلح می شود و دو نفر گرسنه
هم گرفته بودند شکار با تفنگ سرپر و بعد
گرسنه مانده اند و برای نجات خودشان
از مرکز یک بز گشته بودند آنهم سارق مسلح

می شود قانون بین این دو تا تشخیص نمی
دهد بنا بر این همانطور که آقای اخگر
فرمودند شما که نظر ارفاق دارید یک قدری
نظرتان را وسیعتر کنید برای اینکه این

برای همیشه که نیست برای این محسوسین
موجود در زندانها است (اخگر) که فرجامشان
را سلب کرده اند) که فرجامشان را سلب
کرده اند

نایب رئیس - توجه بفرمائید وقتی
که یک لایحه قانونی مطرح است حتی الامکان
وقت مجلس باید صرف تکمیل جنبه قانون
گذاری شود این بود که از نطق قبل از

دستور صرف نظر شد متأسفانه الان عده کافی
برای رای نداریم باینجهت با اجازه مجلس
این پیشنهاد را در همینجا معلق میگذازم و
از دستور خارج میکنیم و نطق قبل از دستور

را شروع میکنیم تا عده کافی بشود
(صحیح است)
۲ - بیانات قبل از دستور
آقایان دکتر فقیهی شیرازی
جلالی - گریهی - دکتر سنجابی
نایب رئیس - آقای دکتر فقیهی

شیرازی
دکتر فقیهی شیرازی آقایان نمایندگان
محترم با اینکه قصد داشتیم در دوره نمایندگی
از موضوع فرهنگ و بهداشت خارج نشویم
هنوز هم باین تصمیم باقی هستیم معدالک
یکی دو پیش آمد باعث شد که امروز ضمن

بحث معمولی خود از فرهنگ و بهداشت در
باره مسائل دیگر نیز صحبت کنم ولی
مطمئناً بصورت اجمال یادآوری میشود

زمنه هائی که اخیراً در باره دوسره شدن
ساعات کار ادارات در افشوا منتشر شده
یکارمندان غیر متمکن را سخت نگران و
مضطرب ساخته میگویند ما که توانائی نگاه

داری خانه شاگرد و ناظر خرید نداریم
ناگزیر بعد از ظهرها شخصاً مایحتاج روزانه
را تهیه میکردیم و حتی در امور خانه داری
و بهداشتی و بیخت و بیوزو نظافت و شستشو

بامسر خود تشریک مساعی میکردیم تا
مختصر حقوق اداری کفاف زندگیمان را
دهد اگر بنا باشد اوقات اداری دوسره شود
(در این موقع جلسه از اکثریت افتاد و پس

از چند لحظه مجدداً اکثریت حاصل شد)
تکلیف زن و بچه مان چیست و چگونه آنها
را اداره کنیم و انکهی محل سکونت ما در
زوایای حومه شهر واقع شده و این ایاب و

ذهاب خود گرفتاری عجیبی دارد حقوق
اداری هم باندازه ای که بتوان در خارج
صرف غذا نمود نیست خلاصه این مردم که طبقه
روشن فکر و زحمت کش و مصیبت زده کشور

هستند و مانند مرغهای خانگی هم در عرافدا
میشوند و هم در عروسی انتظار دارند که
دولت در این امر اندیشه بیشتری نماید تا بنیاً

در مورد مقررات باز نشستگی اخیر نیز
کارمندان مستعیناتی دارند که با جناب آقای
وزیر دارائی در این باره مذاکره خواهد
شد ولی اجمال قضیه آنست که توقع دارند

لااقل متمکنین و متمولین از کارمندان دولت
بازنشسته شوند و همچنین کارمندان مقصر یا
قاصر خارج از سازمان گردانند کارمندان
تحصیل کرده معیل غیر متمکن و بیگناه امید

است انشاء الله آقای وزیر دارائی پنج نفر
بیموس را انتخاب نمایند (وکیل پور - اصلاً
کارش غلط است) موضوع سوم وضع حقوق
ناچیز تحصیلداران بانگملی و بنگاه برق می

باشد بسیار جای تعجب است که شنیده می
شود تحصیلداران بانگملی باینکه در روز
وسيله چندین میلیون ریال داد و ستد در

بانک میباشد فقط ماهی هفتصد ریال حقوق
ثابت و چهار صد ریال مزایا دارند (یعنی
ماهی یکصد و ده تومان) شاید همین عدم
توجه باعث میشود که گاهی از اوقات پیش

آمدهای غیر منتظره هم که برخلاف عقل
و شرع و منطق میباشد رخ میدهد بدین
وسيله جلب توجه جناب آقای وزیر دارائی
را مینمایم

مهمتر از همه آنکه مع التأسف دیروز
شنیده شد که وزارت دارائی قصد دارد
بنام تقلیل بودجه متجاوز از هشت میلیون ریال
از بودجه ناچیز وزارت بهداشتی کسر کند

فرهنگ هم احتیاجات زیادی دارد فرهنگ
و بهداشتی هر دو چشم و چراغ تمدن میباشد
و بودجه این دو وزارتخانه در هر کشوری
که بیشتر باشد نمودار فضل و دانش و صحت

و سلامت مردم آنسر زمین است امیدوارم
جناب آقای وزیر دارائی باین نکته نیز
توجه نمایند و نمایندگان محترم میباید که در
کمیسیون بوده مجلس شرکت دارند

بهداری را فراموش نفرمایند آری برای
بودجه وزارت بهداشتی باید گفت این جان
ضعیف و دل خسته می خرنند اینجانب هم با
همه شکوه ها و گله هائی که همکاران محترم

از وزارت بهداشتی بعلمت کمی دارم و فقدان
پزشک دارند و غالباً هم حق با آقایان میباشد
بنام حفظ نفوس زکبه و بنام نجات دادن
مردمی که هم اکنون در زوایای کشور و در

قراء و قصبات و دهات بی عملت دست نداشتن
ببیشک و نایابی دوا بامارک دست بگریبان
هستند و در سال هزاران نوزاد مصوم و
طفل بی گناه شهید راه فقر و تهی دستی و

بودجه ضعیف بهداشتی میشوند استعدادارم
بودجه بهداشتی عطف توجه بیشتری شود
ضمناً آموزش کاران را هم که بعلمت گرفتاری
های مختلف در عسرت بسر میبرند یادآوری

میکم
در باره صندوق تعاون کارگران و
بالاجمال بهداشت و بهداشتی کارگری نیز
از نظر بهداشت و بهداشتی مطالبی دارم که

اگر توجه نشود محتمل است وضع بودجه
بهداری هم از بین برود خوب است جناب
آقای وزیر کار در برهم زدن اساس کنونی
بهداری های کارگری عجله نفرمایند و لااقل

بامتخصصین فن و آقایان اطباء مشورت نمایند
در باره مستعینات آقایان مدیران جرابه
نیز قصد صحبت داشتم ولی چون جناب آقای
گریهی تقاضا کرده اند بهمین منظور بقیه

وقت خود را بایشان واگذار میکنم
نایب رئیس - آقای جلالی
گریهی - بقیه وقتشان را به بنده
داده اند

نایب رئیس - در خاتمه صحبت استفاده
بفرمائید چون ممکن است از وقت ایشان هم
باقی بماند شما استفاده خواهید کرد پنج
دقیقه وقت جنابعالی محفوظ است

گریهی - متشکرم چون آقای جلالی
وقتشان را بدیگری داده اند
جلالی - آقایان نمایندگان محترم
بنده با اینکه همیشه سعی میکنم باعث تصدیق

همکاران محترم نشوم با اینحال بعضی مسائل
جاری در سیاست و اجتماع ما مطرح میشود
که سکوت در برابر آنها قصور در انجام
وظایف نمایندگی است از بدو شروع نمیشد

ملی عامل اساسی و اصلی توفیق وحدت مساعی
و تهر کز تمام قوای ملی بوده است ما هر
در این میارزه بدست آورده ایم از قطع
یک شرکت استعماری و اعلام خاکبوس

منابع نفت جنوب و جلب تعظیم و تحسین افکار عمومی دنیا همه مرهون همین وحدت و یگانگی تمام طبقات ملت ایران بوده است و چنین قدرت بزرگ اجتماعی که مظهر اراده لایزال است در این جنابزه پشتیبان دولتی بود که در طریق تأمین منافع ملت گام برمی دارد و نمایندگان محترم بخوبی مسبوقند که هنوز بیکار مقدس ملت ایران پایان نیافته است و در یک چنین موقعیتی میتوانم بگویم بی ایمانی و بیعدالتی و فساد و فقر که خود مولود عوامل و دسائس استعمار است در مملکت ما با آخرین درجه و نهایت مرحله خود رسیده است بخصوص بیکاری که از کان این مرز و بوم را میبلرزاند از این مقدمه می خواهم نتیجه بگیرم که توأم شدن این بلیدی ها و خرابیها یعنی فقر و فساد و بیکاری یا بی عدالتی و بی ایمانی باعث میشود که سرمایه هستی و بقای این مملکت بدست نیستی و نابودی سپرده شود و امروز تنها مرجع صلاحیتداری که میتواند سدی در مقابل پیشرفت این عوامل باشد مجلس شورای ملی است مطابق قانون اختیار آنیکه از طرف مجلس شورای ملی جناب آقای دکتر مصدق داده شده است چند روز پیش قانون جدید انتخابات تدوین و برای اظهار نظر عمومی منتشر شده است و مسئله جدیدی که در اثر انتشار آن بوجود آمده و از چند جهت واجد اهمیت است بحث درباره حقوق بانوان و حق انتخاب بانان است چون این بحث بمجلس شورای ملی نیز کشیده شده است و حتی استناد باصل دوم و هشتم قانون اساسی و متمم آن بعمل آمده است لازم می دانم توضیحاتی در این باره بعرض برسانم . اولاً آنطوریکه من استنباط می نمایم منظور قانونگذار از جمله قاطبه اهالی که در اصل دوم قانون اساسی مندرج است و می گوید مجلس شورای ملی نماینده قاطبه اهالی مملکت ایران است که در امور معاشی و سیاسی کشور خود دخالت دارند کلمه رابط فیما بین خلتین کمال روشن است زیرا در زمان تدوین این قانون بلکه تا کنون هیچگاه زنان ایران در امور سیاسی کشور خود دخالت نداشته اند تا بتوانند در امور انتخاباتی مداخله نمایند و قاطباً این که فرمان شروایت که مبنای شروایت و قانون اساسی است صراحتاً بیان مینماید که منتهی باید از طبقه مردان باشند .

ثانیاً اصل هشتم قانون اساسی نباید برای کسی سوء تفاهم ایجاد نماید زیرا مقصود از این اصل تساوی حقوق اهالی مملکت در مقابل قوانین دولتی از قوانین حقوقی و جزائی میباشد که تا کنون معتبر و مجری است و ناظر بان انتخابات نخواهد بود و بهترین دلیل بر صحت این مدعی عمل و سیره ادوار قانونگذاری بوده که از بدو تدوین قانون اساسی تا کنون جز مردان دخالت در امر انتخابات نداشته اند و این تفسیر عملی که از دوره واضعین قانون اساسی باقی مانده است کاشف از منظور قانونگذار میباشد و بعلاوه لاقلاً اگر در فهم حاصل در قانون اساسی و اصل هشتم قانون متمم آن مداخله ای ایجاد شود باید مقررات موضوعه

اصل دوم متمم قانون اساسی رفع ابهام نماید یعنی در چنین مواقعی که مسائل پیچیده و غامضی از نظر مذهب در مجلس مطرح شود نظر پنج نفر مجتهد طراز اول قیاطع بوده و ابهام و تردید را مرتفع سازد ولی متأسفانه این چنین اصل اساسی سالها است که متروک و تعطیل شده است .

حال که این اصل برخلاف منطوق صریح اصل هفتم متمم قانون اساسی که میگوید مشروطیت کلاً و جزء تعطیل بردار نیست تعطیل شده است از نظر اصول حکومت کشور ایران در مسائل مذهبی باید منتظر فرامین مراجع تقلید صاحب نظر بود چنانچه در این زمینه فتاوی داده اند و بزودی در دسترس عمومی قرار خواهد گرفت .

آقایان نمایندگان محترم در چنین موقعیت خطیری چرا ما نباید بفکر چاره و درمان هزاران بدبختی و بیکاری و بیماری و فلاکت مردم این مملکت اسلامی باشیم و وارد یک مسئله پر جنجال که مسلماً طرح آن بصلاح کشور نیست و ملت از آن طرفی نمیندند بشویم (صفائی) رونوشت فتاوی آقایان را دادم خدمتتان خواهش میکنم (بخوانید) بسیار خوب امروز روزی نیست که در مقابل مسئله پراهمیتی که با حیات جامعه و مملکت ما بستگی دارد بموضوع تشنج آوری بپردازیم این صحنه ای که روز پنجشنبه در جلوی بهارستان نمودار گردیده ناقوس خطر بود و مسلماً اگر این هیاهو و جنجال ادامه یابد بعید نیست دامنه آن توسعه پیدا کند و میتوانم بجزئیات قسم بخورم که استعمارگران انگلستان فقط از این هیاهو و جنجال و تشنج بهره مند میشوند (صفائی) صحیح است (ورود زن در انتخابات نه تنها باری از دوش جامعه ما برنمیدارد بلکه بر مشکلات ما با مخالفتیکه اکثریت قریب باتفاق ملت ایران با آن دارند خواهد افزود بنده در عین حالیکه به پیروی از دیانت اسلام که مبنای آن بر فطرت بشری قرار دارد کمال احترام را بمقام بزرگ مادری دارم و در عین حالیکه زنان را مریی و معلم اخلاق فرزندان یعنی مراحل اولیه رشد و زندگی دختران و پسران میدانم در عین حالیکه عزت و شوکت جامعه اسلامی را در گرو آسایش زنان میدانم باید بگویم که دین اسلام ضامن و حافظ حقوق بانوان به بهترین صورت ممکن میباشد و با این حال طرح مسئله شرکت بانوان را در انتخابات عامل تشنج و آشوب میشناسم و آنرا مضرب حال وحدت جامعه و بالنتیجه منحل به پیروزی میدانم .

آقایان نمایندگان محترم باید فکر این بود که چگونه ریشه حیات مردم زحمتکش و محروم مملکت ما از بیخ و بن قطع میشود و چاره نمود باید اندیشید که دور از تهران بر سر صفا فقر و مرگ و بیکاری چه بسر مردم می آورد آیا چه شده است که ما شتر را کم

کرده و بدنبال افسارش میرویم در جنوب مملکت ما مردم از بدبختی و فقر دختران و فرزندان خود را میفروشدند و از شرط استیصال با علف سدجوع میکنند مرض دسته دسته از کودکان و مردان و زنان را درو مینمایند و روزگار دهقانان و رنجبران را سیاه میسازد مگر در همین تهران آنوقت که من و شمادر بستر راحت غنوده ایم یک انسان دیگریکه مطمئناً هیچ چیزی از من و شما از لحاظ بشری کم ندارد در اثر سرما و گرستگی از بین می رود چرا بنام حقوق زن در مملکتی که هنوز مردم آن با هیولای استعمار سینه بسینه ایستاده و نبرد میکنند همچنان و عصبانیت و عصیان تولید مینمائیم اگر بدنبال حقوق زن قدم بر میداریم و راهنمای ما جز صداقت و راستی چیز دیگریست پس چرا بفکر هزاران زن دیگر که در منجلا ب سقوط و بدنامی و در گرداب عفن غفت فروش دست و پا می زنند نیستیم (صفائی) صحیح است) در همین تهران هزاران زن بصورت موهنی که هر ایرانی متمصب و مسلمان را میبلرزاند ارتزاق میکنند مگر اینها زنان اجتماع نیستند و حق زندگی آبرومندانه ندارند مگر دام راه آنان جز فقر و فساد و بیچارگی و نظامات غلط اجتماعی چیز دیگری بوده است و باید گفت بهتر است پیش از هر کاری درصد از بین بردن این عوامل شویم یعنی بیکاری و فقر و بی عدالتی بر آئیم .

آقایان محترم این چند روزه در معافل مذهبی همچنان و عصبانیتی بوجود آمده است که بهیچوجه بصلاح کشور ما نیست و تقاضاییکه مردم بوسیله تلفن و نامه و تلگراف و طومار از نمایندگان روحانی مجلس می نمایند ما را وادار میکنند که این مطالب را بعرض نمایندگان محترم برسانیم روحانیون مجلس شورای ملی در دوره هفدهم بان نشان دادن رشد سیاسی و روشن بینی که حضرت آیت الله کاشانی در آن سهم بسزائی دارند در تمام مراحل خطیر حتی تا پای جان پیش رفتند و با تصویب لوایح مفیدی که نفع مردم در آن بوده است موافقت کرده اند و با تمام تحریکات خارجی مبارزه شدید و بدون یسفتی آغاز نمودند بدین جهت نمیتوان این مطالب را که سرچشمه از حقایق صریح و روشن گرفته است ارتجاعی و منحط دانست ممکن است بعضی ها مرا که وظیفه ملی و مذهبی همیشه راهنمائیم می کنند هدف تیر ملامت قرار دهند و با اصطلاح مرتجع و کهنه پرست بنامند

فایب رئیس - آقای جلالی وقت شما قریب بانمام است فقط سه دقیقه دیگر باقی است

جلالی - یک سه دقیقه دیگر هم اجازه بفرمائید تمام میشود .

اما باید عرض کنم آنجا که بای منافع مردم و مصلحت مملکت در میان است نباید

در بیان حقایق تأمل کرد افتخار زندگی من آنستکه هیچگاه حقیقت را فراموش نکرده و بی پروائی و گستاخی را در راه انجام وظیفه دینی و ملی تا هر جا که ممکن بود دنبال کرده و خواهم کرد .

حرف من این است در اجتماع ما که دیوم هبب بیکاری و ظلم و ستم چهره کربه خود را نشان میدهد دور از انصاف است آنرا ندیده گرفته بدنبال مسئله ای که باعث تشنج و عصبانیت میشود و دشمن حبله گرا را که در کمین نهضت ملی و ملت ایران نشسته است و خوشحال میکند برویم .

آقایان خانها از برای بست ویران است خواهی در فکر نقش ایوان است

حقیقت اینست که مطالب و تمهیدات آزمندان استعماری انگلستان جامعه کهن سال ما را از برای بست ویران کرده است و ملت ایران خوب تشخیص داد که برای رسیدن بزنگی حقیقی راهی جز قطع این دست فساد پرور ندارد ملت ایران میخواهد خانه خود را برشالوده محکم و متبنی استوار نماید و احتیاجی هم به نقش ایوان نخواهد داشت .

ملت ایران سگرونان و بهداشت و عدالت میخواهد مجلس باید بفکر این مسائل باشد روزی نیست که ستم زده می از فرط استیصال خود کشتی نکنند و یا از عصرت و سرما تلف نگردد مگر اینها از ملتی غیر از ملت ایرانند مگر اینها برادران و هودو طنان ما نیستند بقیده اینجناب مجلس شورای ملی باید کمافی السابق از دولت جناب آقای دکتر مصدق تقویت کند و از ایشان و وزرای ایشان بخواهد که با اقدامات اساسی و جامعی که بیعدالتی و بیکاری را از ایران میراند دست بزنند و گرنه عقل سلیم اجازه نمیدهد که ما بسراغ مطالبی برویم که علاوه بر اینکه دردی از ما دوا نمی کند و باری از دوش ما برنمیدارد موجبات اضطراب و هيجان عمومی را فراهم میسازد (صفائی) آن رونوشت را هم بخوانید) نامه ای است که حضرت آیت الله صدر بحضرت آیت الله بهجانی می نویسد و در ذیل آنهم حضرت آیت الله العظمی بروجردی و حضرت آیت الله حجت هم نظریه می دهند که من این قسمت آن را می خوانم مال آقای صدرو آقای بروجردی « بسم الله الرحمن الرحیم خدمت حضرت مستطاب آیت الله آقای حاج سید محمد بهجانی دامت برکاته بعرض عالی می رساند همواره از خداوند متعال سلامتی وجود محترم و تأیید توفیق برای خدمتگذاری باسلام و مسلمین خواستارم تصدیق می دهد با آنکه در طرح قانونی لایحه انتخابات که اخیراً از طرف جناب آقای نخست وزیر در معرض افکار عمومی قرار داده صریحاً اجازه مداخله در انتخابات بزنان داده نشده است و این امر از هر حیث مورد تحسین و تقدیر می باشد ولی چون اخیراً زمره هائی از بعضی اطراف شنیده

می شود و مطالبی در بعضی از جراید نشر میگردد مقتضی است حضرتعالی متذکر فرمائید که این صحبتهای و مطالب تزلزل آقای نخست وزیر و مصادر امر نگردد زیرا این امر یعنی مداخله آنها در انتخابات بجتهاتی چند معرّم و غیر مشروع می باشد و در کشور اسلامی بحول وقوه الهی اجرائی گردد.

والسلام علیکم ورحمت الله وبرکاته
سید صدرالدین صدر

بسم الله الرحمن الرحيم - بعرض عالی میرساند اگرچه اولیای امور متوجه باین معنی بوده هستند لکن نظرباینکه همین قسم که مرقوم داشته اید ممکن است بعداً که بعضی زمزمه هاتائیری داشته باشد مستعدی است تذکر دهید که در کشور اسلامی امری که مخالف احکام ضروریه اسلام است ممکن الاجرا نیست دوام تأییدات جناب مستطاب عالی را از خداوند عز و شانه مسئلت می نماید.

حسین الطباطبائی البروجردی

« بشرف عرض عالی می رساند خیلی مناسب است که حضرت مستطاب عالی باولیای امور تذکر بدهید که در بلاد اسلامی امری که مخالفت آن از جهاتی با شریعت مقدسه معرّز است اجراء آن غیر ممکن است و تولید مفاسد خواهد نمود از مساعی جمیله حضرتعالی تشکر می نمایم.

الاحقر محمد حسین الکنده کمری

نایب رئیس - آقای کریمی میل دارید

حالا استفاده کنید

کریمی - بلی عرض بنده در دنباله عریض جلسه گذشته ام راجع بموضوع قانون مطبوعات است البته آقایان می دانند یکی از ارکان ازبعضی مشروطیت مطبوعات است مطبوعات در تمام دنیا توانسته است بزرگترین خدمت را بازآزادی هر مملکت بکند در مملکت ایران هم بالاینکه موافق بسیاری در کار بوده است مع الوصف بزرگترین خدمت را بازآزادی کرده است (صحیح است) در همین نهضت اخیر ملت ایران که این قسم فرد فرد افراد مملکت را با اینکه سطح فرهنگشان نسبت بسطح فرهنگ دنیا عقب است باز همین مطبوعات توانست افکار مردم را روشن کند و مردم را مجتمع و متشکل کند تا یک دولت صالحی مثل دولت جناب آقای دکتر مصدق بایشیبانی این ملت روی کار بیاید و باز با پشتیبانی همین ملت متشکل بتواند یک مبارزه بسیار مشکل دشواری را شروع کند یعنی اگر مطبوعات نبودند این روزنامه ها نبودند افکار مردم باین اندازه روشن نمی شد (صحیح است) در دوره شانزدهم یک قانونی که فعلاً معروف شده است بقانون اقبال زنکنه وضع شد که آقایان مدیران جرائد در مجلس شورای ملی متحصن شدند و نظر آقایان را باین

ظلم بزرگ مطبوعات جلب کردند کرمانشاهی که بنده افتخار نمایندگی آنرا دارم باز مفتخر است که در این قدم بزرگ آزادیخواهی پیشقدم بود و از کرمانشاه نمایندگانی از طرف جراید آمدند بمتحصنین پیوستند و آن قانون ظالمانه را آقایان هم لغو کردند (صحیح است) هم چنین در واقعه ۳۰ تیر و مبارزه با اجانب مردم حکمرانان همیشه پیشقدم بوده اند و اکنون هم این ضایعه ای که برای مطبوعات پیش آمده است یا این خطری که مطبوعات را تهدید میکند مورد نگرانی همه مطبوعات است و موکلین محترم بنده این افتخار را دارند که از صدها فرسخ راه برای عرض تنظیم خود بمجلس شورای ملی بتهران آمده اند و بنده بامر آقایان این مطلب را مکرراً بعرض میرسانم قانونیکه فعلاً بطور عجله برای وضع روز وضع شده است نمی دانم چه نامی باید رویش گذاشت از قانون اقبال زنکنه که مورد اعتراض بود خیلی ظالمانه تر است (فرامرزی - قانون را دکتر سجادی و زنکنه امضاء کردند نه اقبال و زنکنه نمی دانم چرا با اقبال چسباندند) در هر صورت این قانون دارای معایب بزرگی است و اگر بخواهم معایب آنرا عرض کنم باید تمام جزوه ای که نوشته شده بلند کنم و به آقایان نشان بدهم و بگویم همه این مورد اعتراض است (حاج سید جوادی - بلند نکرده نشان بدهید) ولی آنچه که بیشتر از همه مورد توجه آقایان باید قرار گیرد این موضوع شرطنامه نگاری است برای نامه نگاری برای مدیر روزنامه بجای اینکه معلومات یا اصلاحات اخلاقی را ملاک قرار بدهند یک شرطمادی گذاشته اند که اگر پول داشت بگذارد در بانک و روزنامه بنویسد این امر برای یک مملکت مترقی حقیقه ننگ آور و خجلت آور است یا اگر مثلاً یک روزنامه نگاری در یک شماره از روزنامه اش بکسی توهین کرد هم روزنامه اش را توقیف میکنند هم خودش را زندانی میکنند معلوم نیست که چرا هر دو را اگر قرار است مجا که بشود شاید در مجا که حاکم شد و در تمام طول محکمه با اینکه این آقا حاکم میشود چرا باید روزنامه اش توقیف باشد معلوم نیست این با کدام قانون تطبیق میکند بعلاوه اصل ۲۲ قانون اساسی اصل آزادی مطبوعات را تضمین کرده نباید هیچ قانونی مغل به قانون اساسی یعنی ناقض قانون اساسی باشد هر قانونی وضع شود که قانون اساسی را از بین ببرد برخلاف قانون اساسی است و نباید آقایان برای چنین بدعتی حاضر بشوند اصل ۲۰ از متمم قانون اساسی آزادی مطبوعات را کاملاً تصریح کرده است و قانونی که در محرم ۳۲۶ وضع شده که در متمم قانون اساسی بان اشاره شده است آن قانون را سال گذشته آقایان ظالمانه مهیا کردند از آن تاریخ که دنیا

بطرف ترقی پیشرفته ما متأسفانه باید بگویم رو ببتزل و رو بعقب داریم برمیگردیم برای اینکه در این تاریخ صدر مشروطیت این قانون آزاد را برای مطبوعات وضع کردند و حالا که مدتی میگذرد این قانون ظالمانه را وضع کرده اند (نایب رئیس - وقت جنابعالی تمام شده است) بنده حالا که میفرمائید وقت تمام شده است عریضم را خاتمه میدهم و دو تذکر مختصر میدهم خدمت آقایان یکی راجع بدانشکده ملی طب است امسال عده ای آمدند برای دانشکده طب نام نویسی کنند دولت وسیله نداشت سیصد نفر را قبول کردند و بقیه را رد کردند و آنهایی که قبول نشدند وقتشان تلف شد یک عده ای در طرد برآمدند که یک دانشکده طب ملی درست کنند و یک عده ای هم آمده اند دوهزار تومان پول که الان قریب ۵۰۰ هزار تومان وجه موجود است ولی وزارت فرهنگ هنوز موافقت نکرده که این دانشکده دائر بشود بنده استدعا میکنم آقای وزیر فرهنگ در این قسمت توجه مخصوصی بکنند (فرامرزی - دانشکده در همه جای دنیا ملی است) در هر صورت جناب آقای وزیر فرهنگ موافقت نکرده اند یکی دیگر لایحه منع مسکرات است که در دوره گذشته آمد بمجلس و برای رسیدگی بکمیسیون رفت و هنوز هم تصویب نشده که بمجلس برگردد موکلین بنده چند مرتبه است که تلگراف میکنند که باین موضوع توجه بشود خواهش میکنم باین موضوع توجه بفرمائید (فرامرزی - چی بود آقا من نفهمیدم) موضوع منع مسکرات بود یک اعلامیه ای هم مدیران جراید داده اند که چون وقت نیست بنده نمی توانم بخوانم عیناً تقدیم مقام ریاست میکنم (احسن)

نایب رئیس - آقای دکتر سنجابی
دکتر سنجابی - با کسب اجازه از آقایان محترم امروز راجع بمفهوم نهضت ملی ایران و تکالیفی که ما در قبال این نهضت داریم بخواهم عریضی بعرض آقایان برسانم نکته ای که باید قبلاً توجه داشته باشند اینست که نهضت ملی ما در تاریخی صورت گرفت که سراسر دنیا بدو بلوک عظیم مغرب و مشرق، غربی و شرقی، دو بلوک کمونیست و ضد کمونیست تقسیم شده بود دو بلوکی (که از نظر ما و از نظر تمام ملت های آزاد دنیا و همچنین ملت هایی که میخواهند آزاد زندگی کنند) معرف امپریالیسم کنونی جهان می باشند.

امپریالیسم یعنی سیاست استعماری سیاست سبطره و سیاست استفاده نامشروع و غاصبانه از منابع طبیعی و اقتصادی و یا موقعیت جغرافیائی ملت های دیگر بهر صورت و تحت هر رژیم و هر عنوان که باشد امپریالیسم است خواه سیاه باشد و یا سرخ خواه در لوی رژیم دموکراسی پارلمانی باشد و یا

بنام بین الملل کارگران و زنجبران (صحیح است) عبارت دیگر ما در بین دود دیوار دیوار آهن از طرفی و دیوار دلار از طرف دیگر قرار گرفته ایم این دود دیوار دو بلوک شرق و غرب منحصرأ در برابر کشور ما نیست بلکه در سرتاسر دنیا در مقابل هم قرار گرفته و خود را در برابر برای گیر و دار عظیم بین المللی دیگری آماده میسازند دریناه این فرصت و این موقعیت تاریخی و جغرافیائی بود که ما توانستیم نهضت عظیم ملی خود را بوجود آوریم تقسیم دنیا بدر بلوک - کشیده شدن دو دیوار کمونیسم و ضد کمونیسم در مقابل یکدیگر امری تازه و مربوط بدنیای کنونی است ولی قرار گرفتن در بین دو سیاست استعماری برای کشور ما تازه گمی ندارد و مربوط بیکصد و پنجاه سال تاریخ اخیر کشور ما است این دو سیاست در این مدت متعددی بصورت های مختلف در کشور ما نمود داشته است سیاست دولت روس دزدوره تزاری بوسیله قزاقها و بانک استقراضی و امتیازات مختلف و تحت الحمایه قراردادن در بارورجال و متعدیان و متجاسرین محلی عملی میشد و در دوره حکومت انقلابی کمونیستی بعد از جنگ اخیر بوسیله حزب معینی بنام جمعیت های طرفداران صلح و جمعیت زنان دموکرات و جمعیت مبارزه با استعمار و جوانان دموکرات و غیره عملی میشود (قنات آبادی - فرقه دموکرات آذربایجان را هم بفرمائید) سیاست استعماری انگلستان هم در این مدت صورت های مختلف داشته است برای اینکه وقت آقایان نمایندگان محترم را بند کر وقایع تاریخی خسته ننمایم بتحولات تاریخی این سیاست در دوران معاصر ایران اشاره مینمایم در این مدت چهل سال اخیر انگلستان در کشور ما بر حسب اوضاع و احوال بین المللی و موقعیت حریف خود یکی از این سه سیاست را بکار برده است ۱- هر گاه دشمن رقیب او در ایران قوی بوده و مصالح بین المللی هم اقتضا کرد است ایران را با او بمنطقه تقو و تقسیم کرد است. مثال قرارداد ۱۹۰۷ است ۲- هر گاه دشمن او بکلی ضعیف بوده و یا از صحنه سیاست خارج شده و گرفتار انقلابات داخلی بوده سعی کرد است کشور را یکسره تحت استیلا و استعمار و حمایت خود قرار دهد و یک رژیم تحت الحمایگی بر ماتحتی بگذارد قرارداد ۱۹۱۹ است ۳- هر گاه هیچیک از این دو حالت عملی نبود بر حسب اوضاع و احوال در صدد بر آمده است حکومت دیکتاتور در کشور ما برقرار کند کوندلی نمونه ای از این سیاست است

دولت انگلستان در خلال تمام این وقایع یک سیاست ثابت داشته و آن دشمنی و خصومت بنا دموکراسی و مشروطیت در ایران بوده است. علت آن هم واضح است دزد در شب و تاریکی بخانه مردم میزند دولت جابر برای اینکه ملتی را تحت استیلای خود قرار دهد و منابع خدادادی او را غصب کند و آن را پایگاه سوق الجیشی مستعمرات خود بسازد باید ملت آن کشور جاهل و غافل و مغلوب و بی اطلاع از وضع دنیا و گرفتار حکومت و حکام ظالم طبقه حاکمه فاسد و شرور باشد

این دشمنی با مشروطه و دموکراسی ایران را دولت انگلستان به دو صورت عمل میگرداند اول بصورت مستقیم و آشکار یعنی برقرار کردن حکومت دیکتاتوری و منسوخ کردن رسوم دموکراسی - طریق دوم که بر مراتب بدتر و موذی تر از آنست بصورت فاسد و تباہ کردن خود رژیم دموکراسی بوده است

برای اجرای سیاست اخیر از خود رژیم دموکراسی و مؤسسات آن و قوانین آن بر علیه دموکراسی و آزادی ایران استفاده کرده است مظاهر مختلف آن اختلاف انداختن در بین احزاب - ایجاد احزاب قلابی و وابسته بیسیگانه - تأسیس مطبوعات مزدور - مداخله مستقیم و غیر مستقیم در امر انتخابات جعل و اشاعه اخبار - تبلیغات و تحریکات ایجاد تشنجات و غیره و غیره مظاهر مختلفش است

نمونه بارز آن تخریبی بود که در حزب دموکرات صدر مشروطیت در زمان قرارداد ۱۹۱۹ صورت گرفت

ایده آل ملت ایران کوشش دائمی و مستمر میهن دوستان و ملیون ایران همواره برای نجات مملکت از این دو سیاست استعماری بوده است (قنات آبادی - خال یکی دیگر بر آن اضافه شده است) برای اینکه تشبیهی از این دو سیاست کرده باشم، کشور را مانند خانه ای فرض نمائید که در دامنه کوهی بنا شده باشد در بالاتر این خانه صخره عظیمی قرار دارد که قسمتی از آن از کوه جدا شده و خطر سقوط احتمالی دارد ضمناً تیر های خانه موربانه زده باشد همسایه شمالی برای ممانند آن صخره عظیم بود همسایه جنوبی مثل موربانه که در سقف عمارت رخنه کرده باشد طبیعی است تدبیر صاحب خانه عاقل باید این باشد که ابتداء خانه خود را از در هم فروریختن و آسیب موربانه موذی حفظ نماید (احسن)

آقایان در مقابل یک چنین موقعیت بین المللی و تاریخی بی نظیر نهضت ملی ایران صورت گرفته است هر گاه آقایان محترم اوضاع دنیا و سیاست دولت های بزرگ و چشم جهان را به دو بلوک خاور و باختر

در نظر بگیریم معلوم میشود که این نهضت ما دارای چه مفهوم بزرگ بین المللی است و چه هاله ای از نور و افتخار در اطراف آن قرار دارد

ملت ایران سرافراز و مفتخر است که در این دنیا تقریباً یگانه ملتی است که مفهوم آزادی حقیقی را درک کرده و برای تحصیل آن قیام نموده و سر مشقی تمام ملت های آزادی طلب دنیا داده است و شما هم آقایان نمایندگان محترم افتخار دارید که عوامل این نهضت ملت ایران بوده اید مفهوم این قیام ما فقط راجع بما و منحصر بسرحدات ما نیست بلکه یک مفهوم بین المللی بزرگ دارد ملت ایران با این وسیله ثابت کرده است که ملتهای دنیا می توانند بدون اینکه وابسته باین بلوک یا آن بلوک باشند زندگی نمایند این یک ادعای بزرگی است که ما در مقابل دنیا کردیم و احترام و عظمتی هم که در سرتاسر جهان برای نهضت ما قائل شده اند بملت مفهوم بین المللی قیام ایران بوده است

۱- استقرا حاکموت ملی که از آن جمله تعیین تکلیف مجلس سابق سن ۰ اصلاح قانون انتخابات - اصلاح و اجرای قانون شهرداری ها و قانون تقسیمات کشوری و اختیارات سازمانهای محلی در ادارات امور محلی و اصلاح قانون مطبوعات و لغو تمام قوانین و مقررات مخالف اصول آزادی و مشروطیت باید باشد (شمس قنات آبادی - جناب آقای دکتر سنجابی یک مطلب را خواهش میکنم تذکر بدهید باین آوردن سطح زندگی و سیر کردن شکم گرسنه ها) به آنهم میرسیم

۲ - برقراری عداوت اجتماعی بوسیله قوانین و مقررات و ایجاد مؤسسات لازم برای حمایت و توسعه حقوق و بالابردن سطح زندگی کشاورزان و کارگران و اصناف و کسبه جزء و کارمندان دولت

۳ - وضع و اجرای یک برنامه مالی و تولیدی و عمرانی

۴ - راجع باین برنامه دفاع ملی الان بیان کردم که دنیا بدو بلوک تقسیم شده راجع بمظاهر سیاستهای استعماری بطور خلاصه عرض کردم مافعلا وارد جنگی شده ایم که یک قسمت آن تمام شده و در قسمت دیگر مبارزه ادامه دارد حریف هنوز در کمین مانسته است هنوز انتظار آنرا دارد که ما را بیک صورت و با صورت دیگر مغلوب نماید انتظار دارد که ما را در نتیجه فقر اقتصادی و مشکلات مالی و ایجاد تشنجات و تحریکات داخلی که خود موجد و باعث آن است بزمین در آورد ما در یک مبارزه ضد استعماری و اجتماعی وارد هستیم مانند همه ملت ها که خصم متجاوز در حال چنک است و یاد در داخله کشور دست بانقلاب زده است ما باید یک حالت دفاع ملی در کشور خود اعلام نمائیم و برای زمانیکه متناسب با این حالت و برای اموریکه مربوط بدفاع ملی بر علیه تبلیغات و تحریکات و مداخلات و تجاوزات اجنبی و فعالیت مغرب و خائنه و باجاسوسی عمال آنها باشد قوانین

فایز رئیس - آقای دکتر سنجابی مختصری از وقتتان باقی است دکتر سنجابی - اگر ده دقیقه دیگر اجازه بفرمائید عرایضم تمام میشود بعد از ملی کردن نفت و پس از تشکیل مجدد مجلس شورای ملی و بخصوص پس از قیام سی ام تیر ماه سال جاری ما دو برنامه در برابر خود داریم و داریم که یکی از آنها را میتوان برنگه مثبت و سازنده و دیگری را برنگه دفاع ملی نامید

درباره برنامه سازنده همینقدر کافی است که گفته شود ملت ایران امروز از حرف خسته شده است (قنات آبادی - صحیح است) ما دشمن را در عرصه سیاست کشور خود بزانو در آورده ایم - قیام و نهضت ملت ایران موفق شده است و ما مجبور بحکومت کردن

و مجبور به قبول مسئولیت شده ایم - در این انتخابات آقایان بخاطر دارند که در همه جا افراد ملت ایران از ما توقعاتی داشته اند - انتظار دارند وعده های که بانها داده شده است عملی بشود و اصلاحات اساسی در کشور آغاز گردد (صحیح است)

برنامه حکومت آقای دکتر مصدق در دوره گذشته فقط منحصر به دو ماده نفت و انتخابات بود ولی در این دوره مردم انتظارات دیگری دارند و بهمین دلیل برنامه حکومت ایشان توسعه بیشتری پیدا کرد و با اصلاحات داخلی متوجه شدند و منتهی بقانون اعطای اختیارات گردید

این برنامه سازنده و مثبت را بنده در چند عنوان خلاصه میکنم

۱- استقرا حاکموت ملی که از آن جمله تعیین تکلیف مجلس سابق سن ۰ اصلاح قانون انتخابات - اصلاح و اجرای قانون شهرداری ها و قانون تقسیمات کشوری و اختیارات سازمانهای محلی در ادارات امور محلی و اصلاح قانون مطبوعات و لغو تمام قوانین و مقررات مخالف اصول آزادی و مشروطیت باید باشد (شمس قنات آبادی - جناب آقای دکتر سنجابی یک مطلب را خواهش میکنم تذکر بدهید باین آوردن سطح زندگی و سیر کردن شکم گرسنه ها) به آنهم میرسیم

۲ - برقراری عداوت اجتماعی بوسیله قوانین و مقررات و ایجاد مؤسسات لازم برای حمایت و توسعه حقوق و بالابردن سطح زندگی کشاورزان و کارگران و اصناف و کسبه جزء و کارمندان دولت

۳ - وضع و اجرای یک برنامه مالی و تولیدی و عمرانی

۴ - راجع باین برنامه دفاع ملی الان بیان کردم که دنیا بدو بلوک تقسیم شده راجع بمظاهر سیاستهای استعماری بطور خلاصه عرض کردم مافعلا وارد جنگی شده ایم که یک قسمت آن تمام شده و در قسمت دیگر مبارزه ادامه دارد حریف هنوز در کمین مانسته است هنوز انتظار آنرا دارد که ما را بیک صورت و با صورت دیگر مغلوب نماید انتظار دارد که ما را در نتیجه فقر اقتصادی و مشکلات مالی و ایجاد تشنجات و تحریکات داخلی که خود موجد و باعث آن است بزمین در آورد ما در یک مبارزه ضد استعماری و اجتماعی وارد هستیم مانند همه ملت ها که خصم متجاوز در حال چنک است و یاد در داخله کشور دست بانقلاب زده است ما باید یک حالت دفاع ملی در کشور خود اعلام نمائیم و برای زمانیکه متناسب با این حالت و برای اموریکه مربوط بدفاع ملی بر علیه تبلیغات و تحریکات و مداخلات و تجاوزات اجنبی و فعالیت مغرب و خائنه و باجاسوسی عمال آنها باشد قوانین

و مقررات شدید وضع نمائیم و بدولت در اجرای آن اختیارات کافی بدهیم

کدام میبکنم برای توضیح موارد کافی است که مثال انقلاب فرانسه و انقلاب شوروی و اختیاراتی که در جنگ بین المللی اخیر در انگلستان بدولت چرچیل داده شد اکتفا نمائیم که ملتی که در حال مبارزه است و در یک مبارزه بین المللی بزرگ وارد است چطور باید حالت دفاعی بگیرد و چطور باید مقررات و قوانین متناسب بدفاع ملی خودش وضع کند امروزه ملت ایران بشخصیکه پیشوا و رهبر بزرگ این مبارزات بوده اعتماد کافی و کامل دارد بنده مکرر در این مجلس عرض کردم آقای دکتر مصدق یک مرد وقت و زمان نیست (صحیح است) بلکه یک مرد قرن است (صحیح است) شاید قریبی لازم باشد که یک مردی واجد تمام شرائط و صفات مثل ایشان پیدا شود (صحیح است) و از این جهت مورد اعتماد قاطبه ملت ایران است (صحیح است) و ما بملت این مبارزاتیکه ملت ایران کرده است و ایشان پیشوائی آنرا داشته اند از ایشان تقویت میکنیم (صحیح است) ولی این دلیل نخواهد بود که ما از انتقادات مثبت خودداری کنیم (شمس قنات آبادی - بشرطی که فخر نکنند) جای فخر هم بهیچ وجه نخواهد بود بنده این دو قانون را بعنوان مثال عرض میکنم

فایز رئیس - آقای دکتر سنجابی وقت شما تمام شده است

دکتر سنجابی - سه دقیقه دیگر اجازه بفرمائید بنده عرض تمام میشود یکی قانون امنیت اجتماعی است بعضی اشخاص ممکن بود تصور کنند که بنده از این قانون اطلاعی داشته ام ولی در این مجلس باید عرض بکنم که بنده مطلقاً و ابداً و اصلاً در تدوین این قانون وارد نبوده و اطلاع نداشته ام (گریمی - و آقای دکتر شایگان هم) آقای دکتر شایگان هم نبوده اند ولی بنده با این قانون مخالفت نکرده ام زیرا اینرا در کادر دفاع ملی که الان عرض کردم میدانم چون مدتش موقت و برای زمان محدودی بوده است که بزودی گویا چند روز دیگری بیشتر باقی نمانده باشد

معمد ماوندی - باید تمدید شود خیلی خوب قانونی است

شمس قنات آبادی - اما متأسفانه باید عرض کنم که کوچکترین استفاده ای از آن نشده ماجرا جوها هر کاری می خواسته اند کرده اند و هیچ اقدامی هم نشده

دکتر سنجابی - سوء استفاده ای هم نشده

شمس قنات آبادی - کمال سوء استفاده از آن شده سراغ آنها که اخلاص می کردند نرفتند

دکتر سنجابی - مورد دیگری که باید عرض کنم قانون مطبوعات است قبل از بنده هم کار محترم بنده آقای کریمی

در پشت این تریبون يك مطالبی راجع به قانون مطبوعات گفتند بنده وظیفه خود میدانم که در این موقع عرضی بر عرض برسانم بنده هم در دنباله بیانات ایشان معتقد هستم که دو ماده آخری که جناب آقای دکتر مصدق برای تکمیل این قانون مطبوعات وضع کردند با اصول آزادی مطبوعات وفق نمیدهد (کریمی-بقیه مواد قبلی) (فرامرزى - با اصول تشریح هم وفق نمی دهد مجازات قبل از ثبوت جرم معنی ندارد) توقیف روزنامه قبل از محاکمه صحیح نیست و با مبارزاتی که ما کردیم تطبیق نمی کند

میراشرافی خودتان شرکت داشته اید در نوشتن این قانون
دکتر سنجابی - اجازه بفرمائید مردم کرمانشاه که در این مبارزات ملی دوش بدوش تمام افراد میهن پرست و آزادخواه ایران مبارزه کرده اند همان افرادی که در موقع قیام ۳۰ تیر کفن بگردن انداخته و تهران آمدند و در این مبارزات شرکت کردند امروز از همان افراد باز عده دیگری بنام مطبوعات تهران آمده اند ما نماینده این مردم هستیم (دکتر بقائی-دستور بدهید تیربارانشان کنند برای اینکه فاتلینشان الحمدالله سرکارند و هیچ تعقیب نشده اند) ما نماینده این مردم هستیم باید تقاضای آنها را بگوئیم این دو ماده قانون بنظر بنده با اصول آزادی مطبوعات مطابقت نمی کند و بنظر من باید توجه باین تقاضای عموم بشود و باید این مواد اصلاح شود (کریمی-مواد دیگرش هم مورد اعتراض است) البته اگر در این قانون يك موادی باشد که واقعا قابل اعتراض باشد و آقایان اظهار بکنند بنده در باره آن عرضی ندارم ولی آنچه را که بنظر بنده با اصول تطبیق نمی کند این دو ماده اخیر است که بنده تذکر آنرا لازم دانستم و این تقاضا را دارم (میراشرافی - راجع بسایر مواد عقیده شما چیست) ضمناً از موقع استفاده می کنم طوماری که از جانب کارگران خط ۲۵ و ۲۶ بوسیله آقای مهندس حسینی نماینده محترم راجع بتأسیس شرکت اتوبوسرانی داده شده است تقدیم مقام ریاست میکنم

فرامرزی - جزء طومارها حفظ کنید تا معلوم شود که این دوره دوره طومار بوده است
دکتر بقائی - ماده ۲ قانون امنیت اجتماعی بر مراتب بدتر از قانون مطبوعات است وقتی آنرا قبول بکنید دیگر این چیزی نیست

(۴) بقیه مذاکره و تصویب گزارش کمیسیون دادگستری راجع به تعلیق مجازات زندانیان
نایب رئیس - وارد دستور میشویم لایحه تعلیق مجازات زندانیان مطرح است

راجع به پیشنهاد آقای اخگر باید رأی گرفته شود

اخگر - اجازه بفرمائید؟
نایب رئیس - آقای اخگر جناب عالی توضیحاتتان را داده اید باید رأی گرفته شود

اخگر - آقای معاون وزارت دادگستری فرمایشی فرمودند که بنده باید در رفع اشکال بکنم اجازه می فرمائید توضیحی عرض کنم.

نایب رئیس - آقای اخگر از همان محل خودتان اگر توضیحی دارید بفرمائید اگر می خواهید بطور تفصیل مجدداً توضیح بدهید خلاف آئین نامه است

اخگر - آخر يك پیشنهادی اینجا شد که سارقین مسلح و راهزنان از این ارفاق محروم بشوند در مقابل بنده پیشنهاد کردم که حق فرجامی که از این زندانیان سلب شده است بهشان داده شود مقصود این بود که حالاً که از این ارفاق محروم شده اند حق فرجامی بهشان داده شود

نایب رئیس - پیشنهاد آقای اخگر یکبار خوانده می شود و رأی گرفته می شود

(پیشنهاد آقای اخگر شرح زیر قرائت شد)

اینجناب پیشنهاد میکنم: به مجبوسینی که با اتهام سرقت مسلح دستگیر شده ملتمس حق فرجام داده شود.

حاج سید جوادی - اخگر
نایب رئیس - آقایان توجه داشته باشند چون مجلس متوجه نیست یکبار دیگر پیشنهاد خوانده می شود آقایان باید توجه بفرمائید در موقع خواندن پیشنهادات اشتباهی رخ ندهد

(پیشنهاد آقای اخگر و حاج سید جوادی بشرح فوق مجدداً خوانده شد)

آقایانیکه موافقت دارند قیام بفرمائید (دکتر شایگان-مطلب روشن نیست) (مهندس حسینی- معلوم نیست حال داده شود یا بعد ناقص است روشن نیست) (عده کمی برخاستند) (ردد شد)

نایب رئیس - ممکن است پیشنهاد روشنتری بدهید قبل از اینکه پیشنهاد دیگری خوانده شود عرض آقایان محترم میرسانم که چون بعضی از همکاران محترم در موقع اخذ رأی در سرسرا تشریف دارند موقع اعلام رأی يك علامت مخصوص بوسیله زنگ خاصی در سرسرا اعلام خواهد شد این برای آن است که آقایان متوجه باشند (میراشرافی- آقای رئیس زنگش خیلی بد صدا است)

نایب رئیس - اصلاح میکنم آقای پیشنهاد بعدی را قرائت کنید (پیشنهاد آقای حمیدیه بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد می نمایم: ماده واحده شامل زندانیانی باشد که سابقه محکومیت نداشته باشند.

نمایندگان - ردد شد آقای **نایب رئیس** - این پیشنهاد فعلاً ردد شده پیشنهاد دیگر قرائت می شود:

(پیشنهاد آقای غروی بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم: در ماده واحده بعد از عبارت (باستثنای محکومین بقتل عمد) عبارت (وسارقین و راهزنان و قاچاقچیان اعم از عادی و مسلح) اضافه شود.

بعضی از نمایندگان - آقای غروی نیستند.

عبدالرحمن فرامرزی - خودش قاچاق شده رفته (خنده نمایندگان)

وکیل پور - لابد قاچاق چائی است.

نایب رئیس - این پیشنهاد قبول شده دیگری را قرائت کنید.

(پیشنهاد آقای شهیدی بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد می نمایم: در ماده واحده بعد از جمله باستثناء محکومین بقتل عمد عبارت (وسرقت مقرون باآزار) اضافه شود.

... شهیدی

حاج سید جوادی - دیگر چیزی باقی نماند

نمایندگان - آقای شهیدی پس بفرمائید آقای

شهیدی - پس گرفتم آقای **نایب رئیس** - پیشنهاد آقای مدرس قرائت میشود

(بشرح زیر قرائت شد)

اینجناب پیشنهاد میکنم که: بعد از جمله (اصل مال یا قیمت) کلمه (یا مثل) علاوه شود و بنا بر این جمله چنین میشود (در صورتی از مقررات این ماده استفاده خواهند نمود که اصل مال یا قیمت یا مثل آن را در ظرف یکسال تسلیم نمایند) مدرس

وکیل پور - فقط با حفظ آن قسمتی که بنده قبلاً پیشنهاد کرده بودم که تعهدش را هم بکنند توضیح بفرمائید

نایب رئیس - آقای مدرس توضیحی دارید (نمایندگان - کسی مخالف نیست) بنا بر این پیشنهاد آقای مدرس یکبار دیگر قرائت می شود

(بشرح سابق خوانده شد)

نایب رئیس - آقایانیکه موافقت دارند قیام بفرمائید (اکثر نمایندگان برخاستند) تصویب شد پیشنهاد دیگری قرائت می شود.

(بشرح زیر قرائت شد)

نایب رئیس - آقای نوری و آقای

اینجناب پیشنهاد میکنم که: بعد از کلمه (قیمت) جمله (معین در محکم والا قیمت روز رد) علاوه و بنا بر این جمله چنین خواهد بود (در صورتی از مقررات این ماده مستثنی خواهند نمود که اصل مال یا قیمت معین در محکم والا قیمت روز رد را در ظرف یکسال تسلیم نمایند) مدرس

نایب رئیس - آقای مدرس

بنده معتقدم که قانون باید بقدری صریح و روشن باشد که قوه اجرائیه در موقع اجراء و قوه قضائیه در موقع صدور حکم دچار اشکال نشوند مخصوصاً این قانون که بدست قوه اجرائیه اجراء خواهد شد و کارش بمحکم نخواهد کشید این قیمتی که اینجانب پیشنهاد شده معلوم نیست که قیمت کی بوده یکی قیمت روز تلف است و یکی قیمت روز رد است و این در قانون مدنی است که در اصطلاح میگویند که قیمت روز تلف یا قیمت روز رد بنا

اعلی القیم و برای اینکه اشکال پیدا نکند بنده پیشنهاد کردم که قیمتیکه در حکم قید شده است همان قیمت و اگر معین نشده قیمت روز رد را بپردازند تا قوه اجرائیه دچار اشکال نشود (حاج سید جوادی - من عقیده ام این است که قیمت یوم التلّف را بگذرانند)

نایب رئیس - آقای معاون وزیر دادگستری اعلام فرمودند که این پیشنهاد را قبول دارند يك دفعه دیگر خوانده می شود کسی مخالف نیست (معتمد مدواندی - بنده مخالفم)

رفیع - اجازه بفرمائید بنده توضیح عرض کنم.

نایب رئیس - بفرمائید.

رفیع - این قسمت یوم الردد ضرر - العزذ است برای این که يك کسی اسبی را روزی که دزدیده بود ۵۰ تومان می ارزید یوم الردد شاید ۸۰ تومان قیمتش باشد هر مالی را که بپردازند قیمت آن روز را باید بپردازند.

نایب رئیس - آقای رفیع بعنوان مخالف صحبت کردند لذا پیشنهاد آقای مدرس یکبار دیگر خوانده می شود درای میگیریم.

(بشرح سابق خوانده شد)

نایب رئیس - آقایانی که با این پیشنهاد موافقت دارند قیام بفرمائید (عده کمتری برخاستند) ردد شد پیشنهاد بعدی قرائت میشود

(پیشنهاد آقای نوری بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم: تبصره ذیل بیاید اضافه شود

کسانیکه سابقه محکومیت بیش از سه ماه دارند نمی توانند از این قانون استفاده کنند - نوری - دکتر فلسفی

نایب رئیس - آقای نوری و آقای

دکتر فلسفی هیچکدام نمیتواند و شایسته هم
رشد. پیشنهاد دیگری قرائت میشود
(پیشنهاد آقای شهیدی شرح
زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی
پیشنهاد مینمایم تبصره زیر بماده واحده
افزافه شود:

تبصره - در صورتیکه دادستان تشخیص
دهد محکومین بجزم ارتشاء و اختلاس
و کلاه برداری و خیانت در امانت قادر نباشند
اصل و یا قیمت مال را در ظرف یکسال به
پردازند می توانند با اقساط تضمین شده در
ظرف سه سال پرداخت نمایند - شهیدی

شهیدی - چون با تصویب پیشنهاد
آقای وکیل پور نظر بنده تأمین است پس
میگیرم.

نایب رئیس - پیشنهاد آقای پور
مرتبط قرائت میشود:

(شرح زیر خوانده شد)
پیشنهاد میکنم تبصره زیر بماده واحده
افزافه شود:

تبصره: وزارت دادگستری موظف
است کارخانجات زندان را برای اشتغال
زندانان و تربیت و تعلیم آنها مجدداً بکار
اندازد - پور مرتب

نمایندگان - مربوط نیست
نایب رئیس - وارد نیست پیشنهاد
بعدی قرائت میشود.

(پیشنهاد آقای عامری شرح
زیر قرائت شد)
پیشنهاد میکنم قسمت اخیر ماده بطریق
زیر اصلاح شود:

کسانیکه بموجب این قانون از بقیه مدت
مجازات معاف میشوند هر گاه در ظرف
سال مرتکب جنحه یا جنایت دیگری شوند
به حد اکثر مجازات معینه در قانون محکوم
خواهند شد - جواد عامری

(بعضی از نمایندگان - مسترد کردند)
عامری - بنده پس میگیرم تا این لایحه
زودتر بگذرد)

نایب رئیس - پیشنهاد دیگر قرائت
میشود.

(شرح زیر قرائت شد)
پیشنهاد میکنم تصویب فرمایند
بکسانیکه برای دفاع از ناموس مرتکب
قتل و محکوم بجهس ابد شده اند یکدرجه
تخفیف داده میشود - شمس قنات آبادی -

کریمی - دکتر نقاشی کرمانی
معمد دماوندی - این معافیت
در قانون هست

نایب رئیس - آقای کریمی
کریمی - يك قسمتی که در قانون
به عنوان دفاع از ناموس ذکر شده به عنوان
شهر است

در آن ماده مخصوص که بنده حالاً میخواهم
مبنی بر آن را بخوانم ولی نظیر این اتفاق
افتاده است و الان در دادگستری پرونده هائی

موجود است مثلاً يك افسری در کردستان
مأموریت رفته است و از خانمش کاغذی دریافت
داشته که من تأمین ندارم مرا يك آدم بی -

تریبی شدیداً تعقیب می کند این مرد
مأموریت خودش را ترک کرده آمده بکردستان
و سنجید دیده بلك مأمور شهر بانی که
باید حافظ ناموس مردم باشد دارد خیال

اورا تعقیب میکند بعدی که این مستأصل
شده بعد کلمات رکیک و زننده ای بخانم میگوید
و مواظب نیست که این شوهرش همراهش هست

آن افسر مجبور میشود اسلحه میکشد و دفاع
میکند و آن شخص کشته شده بعد آن افسر
را بجهس ابد محکوم کرده اند بنده میخواهم

عرض کنم که این شخصی که تعزیر کشته
احساسات ناموسش مجبور بدفاعش کرده
نباید گناهش را با آن کسی که برای بردن
مال مردم میرود و جنایت میکند یکجور

گرفت از این جهت بود که تقاضا کردیم
آقایان موافقت کنند بکسانیکه برای دفاع
از ناموس محکومیت بجهس ابد و امثال اینها

پیدا کرده اند یکدرجه تخفیف داده
شود.

نایب رئیس - آقای معاون وزارت
دادگستری

معاون وزارت دادگستری - عرض
میشود در موردی که جناب آقای کریمی
فرمودند مسلماً دلائل کافی نبوده یعنی ثابت
نشده است که در مقام دفاع از ناموس بوده

(صحیح است) شاید واقعا و باطناً اینطور بوده
ولی در پرونده دلائلی نبوده که در مقام
دفاع از ناموس این عمل را انجام داده والا

قانون بطور کلی در موارد خاصی این موضوع
را تمین کرده (صحیح است) اولاً يك ماده
بطور کلی مآ داریم که هر کس در مقام دفاع از

جان و عرض و مال و ناموس خود یا عرض و مال و
ناموس دیگری مرتکب قتل و جرح و ضرب
بشود از مجازات معافست (صحیح است) و

مورد دیگری هم داریم در قانون که اگر
کسی زن خودش را در فراس یا در هر حال
يك فراسی دید چکار باید کرد راجع بخواهرش

هم حکم داریم بنابراین این مورد بیکه میفرمایند
مسلماً دلائل دفاع در مقابل ناموس نبوده والا
اگر دلائل باشد که مسلماً حکم قانونی معین

شده است (صحیح است)
نایب رئیس - آقای پیشنهادتان نگاه
میدارید یا پس میگیرید؟ (کریمی - پس میگیرم)

پیشنهاد آقای مجدزاده قرائت میشود
(شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد مینمایم که تبصره ذیل بماده
واحده علاوه شود:

تبصره: محکومین بجرائم اختلاس
و ارتشاء و کلاه برداری و خیانت در امانت در
صورتیکه بواسطه عدم تأدیه اصل مال یا

تضمین پرداخت آن در ظرف یکسال نتوانند
از این فرصت قانونی استفاده نمایند پس
از انقضاء مدت مجازات اصلی آزاد خواهند

شد و مجبور از این جرائم مزبوره میتوانند
افزوده شده از این مجازات معاف بشوند

از تاریخ آزادی هر يك از آنان تا مدت
سال اصل محکوم به را بوسیله اجرای
دادگستری و طبق مقررات مربوطه با اجرای

احکام (با استثنای بازداشت) از اموال و دارائی
آنها وصول نمایند اشخاصیکه بارتکاب قاچاق
زندانی می باشند از پرداخت جریمه مقرر در

ماده ۱ و صد سی مذکور در ماده ۸ قانون
مجازات مرتکبین قاچاق معاف خواهند بود
مجدزاده

نایب رئیس - آقای مجدزاده
مجدزاده - در ماده واحده قید شده
است که محکومین بجرائم ارتشاء و اختلاس

و کلاه برداری و خیانت در امانت وقتی میتوانند
از معافیت مقرر در این قانون استفاده کنند
که اصل مال را بپردازند و با تقاضای آقای

وکیل پور یکسال هم به آنها مهلت داده
شد یعنی یا نقد بپردازند و یا تهه کنند که در
ظرف یکسال بپردازند علی ای حال صحبت

در اصل مال است و آن غرامتهای بر مال
که در دیوان جزا دو برابر یا سه برابر
مطالبه میکنند (معمد دماوندی - چهار

برابر) یا چهار برابر قابل مطالبه نیست برای
اینکه اصل مال که اینجا معلوم شد حالا
صحبت از کسانی میکنیم که نمی توانند نقدا

بپردازند و نمی توانند تضمین بدهند که در
ظرف یکسال بپردازند اینها گناهشان جز
قهر چیز دیگری نیست بنابراین بنده

پیشنهاد کردم که اینها در مقابل غرامت و یا
اصل مال توقیف نشوند و برای اینکه حقوق
صاحبان مال هم تضییع نشده باشد گفتیم

از تاریخ آزادی آنها صاحبان اموال یعنی
متضررین از جرائم که احکام بنفع آنها صادر
شده است حق داشته باشند که در ظرف
سال از محل دارائی و اموال آنها مطابق

مقررات اهرائی محکوم به را از آنها اخذ
کنند ولی حق استفاده از بازداشت نداشته
باشند یعنی اگر بازداشتش کنند این نقض

غرض خواهد بود این قسمت اول قسمت دوم
راجع بمرتکبین قاچاق است مرتکبین
قاچاق کسانی هستند که محکوم میشوند

البته از مرتکبین قاچاق اصل مال قاچاق را
میگیرند پس از لحاظ تأدیه اصل مال قاچاق
محکوم بهمین مجازات هستند ولی از حیث

دیگر هم برای آنها جریمه ای به عنوان
عایدی دولت مقرر میشود و يك صدی سی هم
به عنوان محکومیت آنها باید بپردازند بنده

نظرم بر این قرار گرفته که اصل مال تأدیه
بشود و جریمه و غرامت از محکومین دریافت
نشود و خلاصه دیگر محکومین در مقابل

پرداخت غرامت در زندان نمانند از این
جهت بود که بنده دیدم این دسته از محکومین
هم در واقع در ردیف همین مرتکبین اختلاس

و ارتشاء هستند که غرامت اینها بخشیده شده
پس باید نسبت به اینها هم دو برابر قیمت مال
دو برابر عایدات دولت که جریمه شده اند

صدی سی هم که به عنوان محکومیت بآن
افزوده شده از این مجازات معاف بشوند

نایب رئیس - آقای دکتر ملک
اسمعیلی

معاون وزارت دادگستری -
کسانیکه مالی از دولت برده اند دو قسمند
یا واقعا مال زیادی برده اند من نمیدانم از

کجا آن ها فقیرند مثلاً یکی از اینها چهار
ملیون تومان مال دولت را برده آن وقت
ما میگوئیم این بچاره فقیر بدبخت است

و چیزی ندارد آقا ممکن است پولها را مخفی
کرده باشد (یکی از نمایندگان - راجع
به فقر ابرفرمائید) اگر کمی حوصله بفرمائید

راجع بآن هم خواهم گفت اگر هم کم
برده اند و آنقدر زیاد نیست که می توانند
بدهند و خواهند داد ولی بنده میخواهم بوجه

آقایان راجع کنم بلك موضوع و آن
موضوع این است که مالی از دولت بترده
است اگر واقعا خورده و از بین برده است

که خوب تقسیم میکنند و در ظرف یکسال
ازش میگیرند و اگر مخفی کرده و میگوید
که فقیر و بیچاره ام ما هم همین جا را میچسبیم

میگوئیم آقا بیا برو زندان اینقدر بمان تا
نشان بدهی پولها کجا است موارد زیادی
داریم بعد از اینکه در مقابل پرداخت محکوم

به اینها را بپردازند میفرستیم واقعا درصد
موردی یکی ۲ مورد در زندان میمانند و
سال را میکشند باقی پول دولت را میپردازند

گاهی هم دینه راحتی نشان میدهند بنده
ده مورد را خودم سراغ دارم که دوسه اش
در دیوان کشور زیر دست خود بنده بود که

بعد از اینکه مدتی در زندان بود آمدند و
گفته اند که آقا پولها در قزوین نزد فلان
گارا زدار است یا در خلخال در زیر زمین

فلان خانه دفن شده این زندانی کردن
اشخاص در مقابل بدهی بنظر بنده يك
اجبار بدنی است که پول دولت را بپردازند

و بعلاوه این پیشنهاد اصلا ارتباطی با این
لایحه ندارد و این لایحه مربوط بمحکومین
فعلی است که در زندان هستند و مستحق

ارفاقند اما راجع بقاچاق بنده خیال میکنم
راجع بقاچاق باید توجه کرد که ادارات
مامور کشف قاچاق حق دارند اصولاً قبل

از رسیدگی مال مورد قاچاق را ضبط کنند
تا میزانی معادل با قسمت قاچاق از آنها
بگیرند و اگر آن ها ایرادی باین امر داشتند

می توانند بداد گاه بدایت محل بروند و لایحه
بدهند و اعتراض کنند و رسیدگی بشود و
بنابراین هیچکدام از این دو مورد با لایحه

معاف کردن محکومین زندانی فعلی اصلا
ارتباطی ندارد

نایب رئیس - جناب آقای مجدزاده
پیشنهادتان را تأیید میکنید؟

مجدزاده - بله مربوط به همین زندانیانی
است که الساعه در زندان هستند

معمد دماوندی - بنده مخالفم
نایب رئیس - بفرمائید

معتمد دماوندی - بنده نسبت

بقسمت اولش موافقم آن قسمتی را که جناب آقای دکتر ملک اسمعیلی فرمودند البته از نواد راست پیدا شده اند اشخاصیکه آمده اند و ذمینه شان را معرفی کرده اند ولی بنده چون مدتی در دیوان کبیر خدمت کرده ام می دانم که آورده اند اشخاصی را آنجا که می گفتند که آنچرا که ما دزدیده ایم با حضرات بالائینها خورده شده هیچ توجه نشده است از اینکه این آقای مدیر کل یا معاون محترم را بیاورند و بگویند آقا این آقا میگوید این پول را خوردی چکار کرده ای حتی یکی از اینها را بنده می شناسم یکی از اینها از هم شهریه های ما هست بیچاره گرفتار شده زنش مسلول شد مرد بچه اش مرد و خودش الان در بدترین وضعی گرفتار است میگویند یا ۶ میلیون اختلاس کرده است در صورتیکه تمام اینها را مأمورین وزارت دارائی بردند و خوردند و ساختمان کردند و این بیچاره مدتی است در زندان مانده زندان مقررش را تمام کرده الان چند سال هم اضافه دارد باید اگر این جور اشخاص پیدا شدند که واقعا نداشتند تحقیق بکنید و آزادشان کنید وزارت داد گستری گمان نمیکنم این را آقایان تحقیق بکنند الان یک بدبختی در زندان هست بنام سروان شاپوری که خیال میکنم خدمت همه آقایان نامه نوشته است این بدبخت هم آنجا زندانی است حالا دیگر این روزها مطالبش را چاپ میکنند زندان پشتش می نویسد که (ملاحظه شد) این روزها کاغذ چاپی دارد که می نویسد مرا بخواهید من اسنادی دارم مدار کی دارم متأسفانه داد گاه برایش من توجهی نکرده و آن آقایان دیگر برده اند و خورده اند و مرا محکوم کرده اند نسبت به قسمت دوم هم من مخالفم آقایان قاجاقچیها در جنوب ببینید دارند چه میکنند بنده از آقایان تقاضا میکنم یک لطفی بکنند و از این جور پیشنهادات ندهند (حاج سید جوادی - مال مجوسین فعلی است این قانون برای یکدفعه است) فرقی نمیکند حالا این آقا که بعنوان قاجاقچی خوانده میشود و برای قاجاق میرود خیال میکند که خوب بکروزی دیگر هم یک همچو لایحه ای می آید و او را معاف میکند از طرف دیگر این لایحه را بیک صورت بدی انداختیم اگر واقعا باید چند نفر زندانی نجات پیدا کنند این پیشنهادات را پیش بگیرند اگر نمیخواهید که خوب ادامه بدهیم اصلا لایحه از بین برود هر ضمن امروز ساعت ۵ آمدم که اسم بنویسم و مطالبی را جمع بشیلات بگویم که بنظر من خیلی اهمیت داشت وقتی رسیدم متأسفانه آقایان هفت هشت نفر آمده بودند قبل از بنده اسم نوشته بودند یک سوالی از وزارت دارائی راجع بشیلات کرده ام که خیال میکنم خیلی مهم است و وقت کم است استدعا میکنم جناب آقای وزیر دارائی

تشریف بیاورند و باین سؤال جواب بدهند

نایب رئیس - آقای دکتر ملک اسمعیلی معاون وزارت دادگستری -

بنده می خواستم یک موضوع کوچک عرض کنم و آن این است که جناب آقای معتمد دماوندی فرمودند که دوسه مورد هست که مردمان بیچاره ای هستند آقایان نمایندگان محترم توجه فرمایند که قانون را برای همه می نویسند نه برای دوسه نفر اگر واقعا دوسه نفر آدم بیچاره ای هستند که دو عمل بجانشان توجه نشده و نتوانسته اند دلائلی پیدا کنند که اینها واقعا اختلاس نکرده اند با اصل قانون که مخالفی ندارد باید این مورد را رسیدگی کرد ولی آقایان مثل اینکه اصل را قبول دارند واقعا که اگر کسی مال دولت را برد باید باو فشار آورد که مال دولت را پس بدهد بنا براین باید این دوسه مورد را پیدا کرد و رسیدگی کرد

نایب رئیس - پیشنهاد آقای مجدزاده مجددا قرائت می شود (پیشنهاد آقای مجد زاده بشرح سابق) قرائت شد

آقایانی که با این پیشنهاد موافقت دارند قیام فرمایند (عده کمی برخاستند) رد شد

پیشنهاد دیگر آقای مجدزاده قرائت می شود (پیشنهاد بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد می نمایم که تبصره زیر بماده واحده اضافه شود:

تبصره: از تاریخ تصویب این قانون در کلیه مواردی که بازداشت افراد از جهت عدم تأدیه مال قانوناً تجویز شده مدت بازداشت بقرار روزی ۵۰ ریال محسوب می شود

(بعضی از نمایندگان - ارتباطی با این لایحه ندارد)

(مجدزاده - برای اینکه وقتی روزی ۱۰ ریال را کردند ۵۰ ریال زود تر آزاد می شوند)

نایب رئیس - آقای مجدزاده

مجد زاده - عرض کنم زندانیانی که در مقابل اموالی بازداشت می شوند در مقابل هرده ریال بکروز باید بازداشت باشند در حالیکه وزارت دادگستری نرخ فروش حبس را بالا برده سابقاً حسبهای تأدیهی قابل ایتباع را وزارت دادگستری از روزی ۵ ریال تا ده ریال قیمت معین میکرد ولی حالا کسانی که حبس قابل ایتباع دارند باید بقرار روزی ۵۰ ریال حبسشان را بخرند ولی کسانی که در مقابل جریمه یا غرامتی در حبس هستند همان در مقابل روزی ۱۰ ریال حساب می شود و اگر هم تصور فرمایند زیاد است اینطور نیست الان هر مرد فعله ای یا عمله ای

که کمتر کار میکنند این بازداشت این شخص بقدر روزی ۵۰ ریال این را از کار باز می دارد و اینرا که عرض میکنم که مربوط باین قانون است و قتی که قیمت حبس بروزی ۵۰ ریال رسید زود تررها میشود (مخیر کمسیون دادگستری - صحیح است قبول میکنم) **نایب رئیس - پیشنهاد آقای مجد زاده دوباره قرائت میشود (بشرح سابق خوانده شد)**

آقایانیکه با این پیشنهاد موافقت دارند قیام فرمایند (اکثر نمایندگان برخاستند) تصویب شد پیشنهاد آقای مدرس خوانده می شود

(بشرح زیر قرائت شد)

اینجناب پیشنهاد میکنم که بعد از جمله (در صورتی از مقررات این ماده استفاده خواهند نمود) جمله (روز وقوع جرم) اضافه شود بنابراین جمله چنین خواهد شد (در صورتی از مقررات این ماده استفاده خواهند نمود که اصل مال یا قیام معین در حکم والا قیمت روز وقوع جرم را در ظرف یک سال تسلیم نمایند)

نایب رئیس - آقای مدرس

مدرس - بالاخره منظور بنده این است که ماده هرچه صریحتر باشد بهتر است که در موقع عمل دچار اشکال نشود بنده اینکه یوم الرد را پیشنهاد کرده بودم برای این بود که در قانون مدنی یک همچو چیزی هست برای اینکه هم آهنگی بشود بین قوانین پیشنهاد کردیم و ضمناً پیشنهاد بنده مطابق اصول شرع هم بود و یک حسنی هم که داشت این بود که در عمل هم تشخیص آن آسانتر است برای اینکه تقویم روز رد مال آسانتر از روز تلف است حالا که این تصویب نشد بنده پیشنهاد میکنم که قیمت یوم وقوع جرم یعنی قیمت یوم التلف حساب بشود قیمت یوم وقوع جرم

حاج سید جوادی - این توضیح برای رفع ابهام خیلی لازم است در قانون

نایب رئیس - آقای دکتر ملک اسمعیلی

معاون دادگستری - بهر نحوی که تصریح بشود در لایحه که قیمت روز رد یاروز تلف باشد در صورتیکه مخالف اصول نباشد بنده موافقم

نایب رئیس - متأسفانه بیان آقای دکتر ملک اسمعیلی هم مبهم است و معلوم نشد که مخالفند یا موافق و قبول دارند یا ندارند

معاون دادگستری - اجازه می فرمائید؟

نایب رئیس - بفرمائید

دکتر ملک اسمعیلی - عرض می شود که پیشنهادات آقای مدرس بجا و صحیح است چون منظور ایشان اینست که اصولاً تکلیف قاضی را راجع باین که

بالاخره برای قیمت این مال چه روزی را ما مآخذ قرار بدهیم تعیین میکنند و آقایان پیشنهاد خوبست یعنی آقایان بهر نحوی که تصویب فرمایند که قیمت روز مطالبه باشد یا روز رد باشد علی ایحال بیک نحوی تکلیف قاضی معین باشد یعنی اشکال پیش نیاید که واقعا این قیمت مال حالا بوده مال سه سال پیش بوده فرض کنیم که این اتومبیل بوده است قیمت سه سال پیش را بگیریم؟ قیمت امروز را بگیریم قیمت طرف را که میگوید بگیریم؟ هر طوری که تصویب بشود بنده موافقم

نایب رئیس - آقای خلخالی

خلخالی - چون این مطلب مطرح شد اینجا یک مسئله فقهی و اظهار نظر صریح آقایان مثل اظهار نظر اجتهادی آنهاست من نظری ندارم که آقای مدرس یکمرتبه پیشنهاد فرمودند که یوم الرد باشد مرتبه دیگر پیشنهاد فرمودند که یوم التلف باشد این مطلب در فقه عنوان شده این قیمت همانطور که آقای دکتر متوجه شدند چه قیمتی است؟ وقتی که سرفت شده یعنی مال را تلف کرده اند قیمت آنروز را باید بدهند مثلاً یک مالی را یک کسی برد که صد تومان قیمت داشته حالا باید همان صد تومان را بگیریم یا روزی که حکم صادر شده است و مثلاً در این روز قیمت آن دوپست تومان است باید آن دوپست تومان را بدهد یا یک نظر دیگری هم هست که در این مدت که مال بسرقت رفته فرض کنید سه سال چهار سال طول کشیده در عرض این مدت در قیمت یک نوساناتی پیدا شده فقها گفته اند اعلی القیم را باید بدهد یعنی نمودار قیمت را در این مدت ما در نظر بگیریم در صورتیکه از صد تومان شروع شده و به هزار تومان رسیده است هزار تومان اعلی القیم است و باید آنرا بدهند البته پیشنهاد آقای مدرس از نظر روشن شدن تکلیف قاضی خوبست ولی از نقطه نظر اینکه کدامیک از این نظرهارا باید بپذیریم گذشته از اینکه جنبه فقهی دارد قانون مدنی هم این را تعیین کرده و گمان میکنم قانون مدنی که فعلا هم صریحاً نظرم نیست قیمت موقع باشد یعنی اگر چنانچه روز مطالبه را در نظر بگیریم طبیعتاً است که ممکن است در نتیجه تورم پول یک مالی در آن موقع صد تومان قیمت داشته و چون ارزش پول که شده حالا باید سیصد تومان بدهد یا اینکه اگر روز رد را هم حساب کنیم مالیکه صد تومان قیمت داشته ممکن است به پنجاه تومان رسیده باشد که بکسیکه مالش بسرقت رفته ضرر بخورد من فکر میکنم که روز مطالبه را میزان و معیار تشخیص قرار بدهیم بهتر است

نایب رئیس - آقای خلغالی هم مثل آقای معاون وزارت دادگستری فرمودند هر سه را قبول دارند (خلغالی - روز مضالیه را عرض کردم که بهتر است) بالاخره رای مجلس قاطع است بیکمرتبه دیگر پیشنهاد آقای مدرس قرائت می شود بعد رای میگیریم (پیشنهاد آقای مدرس مجدداً بشرح سابق قرائت شد) آقایانی که با این پیشنهاد موافقت قیام فرمایند (عده کمی برخاستند) رد شد (دکتر مصباحزاده - مثل اینکه منظور این است که مبهم باشد) دو پیشنهاد دیگر ماده است و دیگری پیشنهاد ما تمام می شود. فعلاً پیشنهاد آقای اخگر قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

اینجانب پیشنهاد میکنم تبصره زیر علاوه شود تبصره - تا این تاریخ حق فرجام هر کس در محاکم نظامی سلب شده باشد حق فرجام باو داده شود که موضوع در دیوان کشور مورد رسیدگی واقع شود.

نایب رئیس - آقای اخگر این شبیه به پیشنهاد قبلتان نیست

اخرگر - نخیر قربان آن يك موضوع خصوصی بود این يك موضوع کلی است اجازه فرمائید توضیح بدهم.

نایب رئیس - فرمائید

اخرگر - آنرا که اول پیشنهاد کردم و مردود شد مربوط بود بیک دسته مخصوص این موضوع موضوعی است کلی یعنی در دادگاههای نظامی بسیاری اشخاص محکوم شده اند و حق فرجامشان سلب شده، آنهم مربوط بقبل از این تاریخ است. از این تاریخ بعد اگر قانونی وضع شده یا میشود که حق کسانی که در دادگاههای نظامی محاکمه میشوند محفوظ باشد ربطی باین موضوع نداشته اشخاصی که حق فرجامشان سلب شده است تکلیفشان چیست؟ اشخاصی آمده اند در محاکم نظامی مورد محاکمه قرار گرفته اند و چون قرار بوده است که حق فرجام وقتی داشته باشند که بتصویب برسد و بتصویب نرسیده است از این حقتشان محروم مانده اند. حال با پیشنهاداتی که شد راجع بارفاق بزندانیان، در واقع اگر چیزی باقی نماند و کسی دیگر مرخص نخواهد شد. یعنی از بس پیشنهاد شد و مسائلی منها شد دیگر چیزی باقی نماند که از آنجا مرخص بشوند. بنده می خواهم عرض بکنم که حتی که از این اشخاص در این مدت بدون جهت سلب شده است این حقتشان داده بشود که اگر کسی بیجهت و بدون علت بدون رسیدگی محکوم به حکم قطعی شده باشد دیوان کشور می تواند آنرا رسیدگی بکند و مجدداً بگویند این آدم بیگناه بوده یا نه و اگر گناهکار بوده خوب تأیید میکنند. يك حقی است که مال همه کس هست و آن حق فرجام است علت ندارد که از يك عده مخصوص سلب شده باشد اینست که بنده

تقاضا میکنم موافقت فرمایند از هر کسی که در محاکم نظامی حق فرجام سلب شده باشد این حق سلب شده باو برگردانند و فرجام بخوانند و دیوان کشور بتواند رسیدگی بکند و اگر بیگناه است بیکناهیش معلوم بشود.

نایب رئیس - آقای معاون وزارت دادگستری

عرض می شود که این اشخاص دو دسته هستند بطوری که جناب آقای اخگر بیکمرتبه هم این پیشنهاد را فرمودند اصولاً فرجام در دو قسمت هست يك قسمت کسانی که حالا محکوم میشوند که بموجب صلاحیت محاکم نظامی حق فرجام خواهند داشت (اخرگر - تا این تاریخ) این پیشنهاد مال کسانیست که قبلاً محکوم شده اند و بموجب قانون حق فرجام از آنها سلب شده است و حالا میخواهیم در لایحه بخشودگی مجازات محکومین فعلی که در زندان هستند يك تبصره اضافه کنیم که آن اشخاصی که قبلاً حق فرجام نداشته اند حالا حق فرجام داشته باشند بنده خیال میکنم اینکار اشکال بیشماری داشته باشد ولی من همه آنها را نمیشمرم و یکی دو تایش را میشمارم. یکی اینکه فرض کنیم در يك سال قبل حکم یکی قطعی شده و در محکمه آمده و میدانستند که حق فرجام ندارد خوب این دیگر تمام شد. آن وقت حالا دوباره با این تبصره ما برویم تاریخ رویت او را بکشیم بیاوریم بعد از تصویب این قانون و از این تاریخ ده روز حق فرجام داشته باشید؟ این تاریخ رویت از کی خواهد بود؟ (اخرگر - از تاریخ تصویب قانون) این يك اشکال بزرگ و اگر بگوئیم که از تاریخ تصویب این قانون و این قانون بمنزله رویت است این راهم تاره نمیتوانیم بکنیم. علاوه بر این بنده خیال میکنم کسانی که میفرمائید حق فرجام نداشته اند ماده ۱۶۸ قانون آئین دادرسی کیفری می نویسد در احکامی که مربوط بمسائل و تکالیف نظامی نباشد حق فرجام دارند اما اگر تکلیف و مسئله نظامی است و از اینها حق فرجام سلب شده است که اشکالی ندارد (اخرگر - از آنها هم سلب شده است) حقتشان سلب نشده عرض میکنم قانون صریح است در ماده ۲۸۱ که می نویسد مربوط بتکالیف و مسائل نظامی نباشد میتوانند تقاضای رسیدگی فرجایی بفرمایند. خواهش میکنم جناب آقای اخگر باین ماده مراجعه فرمایند.

نایب رئیس - پیشنهاد آقای اخگر دوم مرتبه قرائت میشود

(مجدداً بشرح سابق قرائت شد)

حالا اعلام رای میکنیم آقایانی که موافقت دارند باین پیشنهاد قیام فرمایند (عده کمی برخاستند) رد شد. توجه فرمائید پیشنهادات تمام شد (حاج سیدجوادی - الحمدلله) بنابراین اعلام رای میکنیم نسبت بلایحه بمطبق مجازات زندانیا بادر نظر گرفتن اصلاحات

و پیشنهاد هائمی که قبلاً در جریان مطالعه پیشنهادات مورد تصویب مجلس واقع شده است آقایانیکه بالایحه و اصلاحاتی که شده است موافقت دارند قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد آقایان اگر اجازه فرمایند ده دقیقه تنفس بدهیم

(مجلس ساعت ۱۰ و ۱۱ دقیقه بعنوان تنفس ختم و مجدداً هفت دقیقه بعد از ظهر تشکیل گردید)

(۵) - تقدیم لایحه بودجه سال ۱۳۳۲ کل کشور و لایحه حقوق متخصص دخیانیات بوسیله آقای وزیر دارائی

نایب رئیس - آقای وزیر دارائی فرمایشی داشتند؟

وزیر دارائی - بنده بهایت خوش وقتی وانتخار را دارم که بودجه سال ۱۳۳۲ کشور را تقدیم مجلس شورای ملی میکنم (احسن) از اعضای محترم کمیسیون بودجه که همیشه کمال علاقه را ابراز فرموده اند استدعا دارم که توجه بیشتری مبذول فرمایند که این بودجه هر چه زودتر در آنجا مطالعه بشود و تقدیم بشود بمجلس شورای ملی چون اگر این بودجه تا آخر دی ماه تصویب بشود ما میتوانیم مخارج دی ماه و بهمن ماه و اسفند امسال را هم روی میزان همین بودجه تأدیبه بکنیم. يك لایحه دیگری هم هست راجع به متخصصی که در خدمت دخیانیات بوده و حالا برای پرداخت حقوقش لایحه ای تقدیم میشود که بتصویب مجلس شورای ملی برسد.

میراشرافی - اسم آن متخصص چیست آقای وزیر دارائی

دکتر فقیهی شیرازی - نسبت به بودجه بهداری هم کم لطف نباشید

نایب رئیس - لایحه بودجه تقدیمی دولت بکمیسیون بودجه ارجاع میشود لایحه استخدام یعنی استخدام که نیست تصفیه حساب متخصص قبلی دخیانیات هم بکمیسیون های مربوطه فرستاده میشود

(۷) طرح لایحه تأسیس شرکت اتوبوسرانی عمومی

نایب رئیس - لایحه اتوبوسرانی مطرح است ماده واحده خوانده میشود (بشرح زیر قرائت شد)

مجلس شورای ملی برای اصلاح وضع اتوبوسرانی تهران و حومه و الزام مالکین و رانندگان وسائط نقلیه بر رعایت مقررات و جلوگیری از تصادمات و تصادفات اتوبوسها که با وضع فعلی برای جلب منافع شخصی احياناً مقررات جاریه را رعایت ننموده و شکایات عمومی رافراهم میسازند در نظر گرفته شده است اتوبوسرانی عمومی شهر تهران و توابع بوسیله شهرداری تهران بیک شرکت ایرانی واگذار گردد تا بدین وسیله از بی ترتیبی هائی که بر اثر عدم رعایت منافع عمومی حاصل می شود جلوگیری بعمل آید. بدین منظور لایحه ای مشتمل بر ماده

واحد و دو تبصره تهیه گردیده است که با قید دو فوریت برای تصویب بمجلس شورای ملی تقدیم میگردد.

لایحه تأسیس شرکت اتوبوسرانی عمومی

ماده واحده - وزارت کشور مکلف است اتوبوسرانی عمومی شهر طهران و توابع را بوسیله شهرداری تهران بشرکت واحد ایرانی واگذار نماید و از تاریخ تصویب این قانون آئین نامه مربوطه را منتهی در ظرف یکماه تهیه کرده پس از تصویب هیئت وزیران بموقع اجرا گذارد

تبصره ۱ - وزارت کشور مجاز است لدی الاقتضاء در هر يك از شهرستانهای دیگر با اجازه تأسیس شرکت واحد ایرانی محلی مقررات این قانون و آئین نامه مربوطه را بوسیله شهرداری محل اجرا کند

تبصره ۲ - اگر در ظرف مدت مصرح در آئین نامه مذکور تأسیس شرکت واحد در محلی صورت نپذیرفت شهرداری مجاز است که خود رأساً بتأسیس شرکت واحد اتوبوسرانی اقدام کند

نخست وزیر - دکتر محمد مصدق وزیر کشور - غلامحسین صدیقی

نایب رئیس - آقای قنات آبادی مخالفید؟ (قنات آبادی - بلی) فرمائید

شمس قنات آبادی

با این لایحه و بعضی از لواحق دیگر مخالفت کردم یا بعضی از آقایان نمایندگان با بعضی از لواحق مخالفت میکنند يك علت خاصی دارد و در اینورد و در این دولت دولت پیدا کرده اصولاً منظور مقنن از وضع قانون ایجاد يك رفاه و آسایش و يك طرق و راههای است که اجتماع میتواند از آن برخوردار شود و منتفع گردد اساساً وضع قانون برای بهبود وضع زندگی بشر است و اگر يك قانونی نتواند این نتیجه را بدهد یا این نتیجه بر او مترتب نشود یا بتصادف با يك شرایطی این نتیجه مطلوبه یعنی ایجاد بهبودی وضع زندگی بشر بدست نیاید یا ناقص باشد این قانون نمیتواند آن مقصود و منظور را که قانونگذار داشته است اساساً تضمین کند و بدست بیاورد اساساً هر قانونی که مطرح میشود آنهاست که میخواهند باین قانون رای بدهند باید باین مطلب توجه کنند که این قانون از نظر سعادت و بهبود وضع زندگی اجتماعی مؤثر هست یا نه؟ جهت دیگری که من باین قانون و بعضی از قوانین مخالفت میکنم اینست که در این دوره مخصوص یعنی دوره ای که ملت پس از این همه مبارزه اینهمه فداکاری موفق شده است زمام مملکت را بدست يك شخصی که مورد اعتمادش هست بسپرد مبادا در اثر عدم توجه مبدا در اثر باصطلاح اعتماد بینهایت يك قانونی يك لایحه ای يك ماده ای تصویب شود که این از نظر مصلحت مملکت از نظر مصلحت عامه صلاح نبوده و یکماده ای بدون توجه رای داده باشند و این درست باشد برای آینده یعنی مثلا چند مرتبه قانون

حکومت نظامی اینجا مطرح شد یکمرتبه بنده اینجا در مجلس با آن مخالفت کردم در فرا کسیون با آقایان رفقا صحبت کردم اگر نظر مبارکشان باشد بنده عرض کردم آقا نمیتوانیم با قانون حکومت نظامی موافقت کنیم برای اینکه من خودم یکی از آن کسانی هستم که هر چه صدمه خوردم از حکومت نظامی خوردم علاوه اگر یک روز دیگری شخص دیگری آمد و میخواست مستمر مملکت را با حکومت نظامی اداره بکند ما میشینیم و هیچ نمیگوئیم و ساکت میشویم یا مخالفت میکنیم چون البته این مطلب مسلم است اشخاصی هستند که از قوانین حسن استفاده میکنند و اشخاص دیگری هستند که از قوانین سوء استفاده میکنند بنده قبول دارم که آقای دکتر مصدق اهل سوء استفاده نیست میخواهد از قوانین موضوعه سوء استفاده کند اما خود آقای دکتر مصدق هم این تضمین را بماندهد که مجریان این قانون همه شان دارای حسن نیت هستند خودم یادم هست که در پشت همین تریبون صحبت دستگاه و هیئت خاکه بود آقای دکتر قاضی وزیر امور خارجه و سخنگوی دولت آمدند پشت همین تریبون الان در صورت جلسات منمکس است و این عبارت را فرمودید که دستگاه طوری نیست که کسی بتواند از آن دفاع کند واقعا هم همین طور هست که بعضی از قوانین هست که از طرف مجلس یا دولت تصویب میشود ولی واقعا چون مجریان خوبی ندارد این قانون مسخ میشود و بیک صورت دیگر درمی آید مسلما همیشه قانون حکومت نظامی را مجلس تصویب کرده دولت هم مطرح میکند میخواهد حکومت نظامی اعلام کند چرا؟ برای اینکه جلوی بی نظمی و اخلاها و اغتشاشات را بگیرد. ما عملا همین روزها دیدیم که از قانون حکومت نظامی برای حمایت طبقه اخلاک استفاده میشود و چون این موضوع الان مطرح نیست من نمونه هایش را عرض نمیکنم و اگر مطرح شد عرض میکنم که در چند مورد از این مطلب استفاده شده من میخواهم این مطالب را بحضور محترم نمایندگان مجلس عرض کنم که بعضی از مخالفتها از این جهت است که اول خود قانون را من بسلیقه و فکر خودم اینطور تشخیص دادم که مصلحت اجتماع را دربر دارد، علاوه یک جهت دیگر هم دارد و آن اینست که من میبینم که اگر بعضی از قوانین تصویب شود و ما در مقابلش سکوت کنیم آنوقت یک موقع دیگر یک اشخاصیکه مصدر کار میشوند اگر خدای نکرده سوء نیت داشته باشند و از این قانون برای آزادی کشی بخواهند سوء استفاده کنند آنوقت دیگر آنها که سکوت کرده اند زبانشان بند است اما بنده که امروز با حکومت نظامی مخالفت میکنم فردا هم هر کس دیگر بیاید و حکومت نظامی بیاورد با او مخالفت میکنم هیچ فرق نمیکند چون من یک عقیده ثابت

و یک اصل لاینفیر برای خودم اتخاذ کردم و آن عقیده واصل اینست که فقط اجتماع را میتوان با عدالت اداره کرد بزور و تهدید و جبر و فشار نمیتواند اجتماع را اداره بکند و نمیتواند برای اجتماع مضر تر شود و میخواهم صریحا بگویم که زور و جبر و تهدید و فشار بر فرض اینکه مجریانش هم دارای حسن نیت باشند نمیتواند جلوی اخلالها و نارضائیتیها را بگیرد باید اول کاری کرد که نارضائیتیها بر طرف شود این لایحه اتوبوسرانی که از طرف آقای دکتر صدیقی وزیر محترم کشور به مجلس تقدیم شد البته بفته بود و من به مجردیکه مطرح شد با فوریت او را مخالفت کردم و اگر نظر آقایان نمایندگان محترم باشد و فراموش نفرموده باشند روز اول هم بنده عرض کردم که من با انتظام در امر اتوبوسرانی مملکت با انحصار و پارتیتخت هیچ مخالفتی ندارم و اساسا کسی هم نمیتواند با این فکر مخالف باشد و بگوید من مخالفم با اینکه وضع اتوبوسرانی تهران یا سایر شهرستانهای مشابه تهران منظم باشد نخیر نباید باشد کسی همچو حرفی نمیتواند بزند ولی این قانونی که آورده شده در مجلس و این ماده واحده ای که تقدیم به مجلس شورای ملی شده خود ماده واحده بی نهایت مبهم است چون این قانون سرو کار داشت با یک عده کثیری از مردم سرو کار داشت با یک عده زیادی از کارگرها سرو کار داشت با یک عده کثیری از رانندگان سرو کار داشت با یک عده کثیری از مالکین اتوبوسها بعضی وقتها از بعضی حرفها سوء استفاده میشود مثلا اگر انسان بخواهد بگوید که آقا بمال مردم چکار دارید یک عده ای ممکن است بگویند که آقا شما حمایت میکنید از کسانی که سرمایه خیلی عمده دارند شما حمایت میکنید از کسانی که سالهای سال مردم را چاییدند غارت کردند و حال اینکه مطلب اینطور نیست باید تجزیه و تحلیل شود من خودم یکی از آن کسانی هستم که معتقدم که با این عدم تعادل که در مملکت ما هست یعنی یکدسته منعم برخوردار از همه مواهب طبیعت از مواهب زندگی وجود دارند و در مقابل اینها یکدسته گرسنه محروم مفلوک بدبخت سرمازده گرسنه هستند این مملکت کارش بسامان ضعیف است و این عقیده را هم دارم که آقایانی که متعنند آن آقایانی که از مزایای زندگی برخوردارند با این روشی که دارند یعنی می بینند که همه دلاندر در مقابل چشمشان از گرسنگی و بی درباری و بدبختی جان می دهند و آنها ناظرند و تماشا می کنند باری آنها بمنزل نمیرسد و با و ازین دین قرآن هم ابتدا جور در نمی آید شما خیال می کنید عنوان اصل مالکیت اسلام اجازه داده که هر کس هر قدر می خواهد غارت بکند بکند و گرسنه ها هم بمیرند و جان بدهند دست بشر کب آنکس که میلیونها غارت کرده اند و از طرق مختلفه ثروت

اندوخته نزنند که این آقا مالک است و متصرف و مال خودش است و باید آنها بپزند باید اصلا هیچ همچو دستوری در اسلام نیست غرض وقتی اینجا صحبت شد و من با این مطلب مخالفت کردم، نمیخواستم آنها را که خیلی سرمایه دارند و خیلی کار و بارشان خوب است از آنها دفاع کنم. من آن روز پشت این تریبون رسماً عرض کردم و حالا هم باز به آقایان دو مرتبه تکرار میکنم که من خودم را نماینده طبقات محروم و پابرهنه ها و گرسنه های این مملکت میدانم. من وقتی این لایحه مطرح شد از این ترسیدم و همین الان هم از این میترسم که آن کسی که یک قسمت، یک سهم یا دو سهم اتوبوس دارد و متأسفانه در خطوط فعلی تهران این دسته اکثریت دارند، با ایجاد این شرکت و عدم توجه کارش بجائی برسد که آن مختصر سرمایه اش را هم از دست بدهد یا یک عده ای بگویند آقا ما سهم ترا میخریم و این مردم هم در اثر گرفتاریهای گوناگون آن مختصر سرمایه اش هم تلف میشود و آنوقت دسته دسته بجمعیت بیچاره ها و گرسنه ها و محرومین این مملکت اضافه شود. آقایان من از این میترسم، از این میترسم که این مردم و این طبقه فردا که بیکار شدند فردا که محروم شدند یک تشنج اضافه تر و شدیدتر به تشنجات امروزی مملکت اضافه بشود. اگر تا امروز برای بیکاره ها فکری کرده اند، اگر تا امروز برای گرسنه ها و بدبختها فکری کرده اند فردا هم البته فکر میکنند و این حرفهای من هم خارج از موضوع تلقی میشود اما من متأسفانه میترسم که فردا هم مثل امروز باشد و این گرفتاری دامنه اش، و سعیش زیاد تر بشود و بیشتر بشود مسلماً لابد همه آقایان اطلاع دارند که جناب آقای دکتر مصدق با آقایان وزراء اجازه فرمودند مطابق تصویب یک لایحه قانونی که اختیار باز نشستگی با آن شرایطی که نوشته، با آقایان وزراء باشد.

نایب رئیس - آقای قنات آبادی ماده

۸۶ آئین نامه میگوید ناطق نباید از موضوع مباحثه خارج بشود بنده این ماده را تذکر میدهم که جنابعالی آنرا در نظر داشته باشید

قنات آبادی - اگر اجازه بفرمائید

این توضیحات بنده دلائلی است که مربوط به همان موضوعی است که من دارم در پیرامونش صحبت میکنم البته آئین نامه اجازه داده که انسان برای عوارض دلائلی اقامه کند

نایب رئیس - مرتبط باشد مانعی ندارد (عبدالرحمن فرامرزی - شما باچی مخالفید؟)

قنات آبادی - اگر یک کمی حوصله بفرمائید جناب آقای فرامرزی علت اعتراضم را عرض میکنم.

فرامرزی - علتش را نمیخواهم موضوعش را میخواهم

قنات آبادی - موضوعش را هم عرض میکنم فقط یک کمی حوصله لازم دارد آقای دکتر مصدق اجازه فرمودند که آقایان وزراء حق دارند اشخاص را با آئین شرایطی که در قانون هست باز نشستگی میکنند من اینجا هم در مقابل مجلس شورای ملی و ملت ایران عرض میکنم که من از همین قانون هم میترسم. (صحیح است) من میترسم که گرسنه ها و بدون پارتیها و آنتهایی را که قدرت ندارند از وزارتخانه ها بیرون بپزند و من میترسم که متنفذین بمانند و مملکت ما را بطرف یک انقلاب خونین بکشند (صحیح است) من از این میترسم بنابراین من که میترسم از تصویب این نوع قوانین، مثل این لایحه ...

مسئول - حضرت آقای شمس افسر

سالها که نوشته اند میتواند باز نشستگی بکنند این اصولا ارتش این را با ضمه جلال و نابودی سوق خواهد داد

قنات آبادی - من زیاد نمیخواستم

توضیح بدهم من فقط میخواستم از این استفاده کنم و دلیل اقامه کنم آقایان بنده که عرض میکنم از این لایحه اتوبوسرانی میترسم شما خیال نکنید که من میترسم که فلان آدمی که در این خط صاحب بیست سی اتومبیل است این را مثلا جلوش را بگیرند. نه، اگر اینطور میشد و آن گرسنه و آن کسی که نیم دانگ اتوبوس داشت یا یکدانگ اتوبوس داشت و قوت لایموت خودش وزن و بچه اش را بدست می آورد می ماند، من ترسی نداشتم برای اینکه من با آن آدمیکه صاحب سرمایه و صاحب ثروت است کاری ندارم من مدافع او نیستم من عقیده ام اینست که وجود او سبب تشنجات کلی است در این مملکت

در عین حال که معتقدم اصل مالکیت باید حفظ شود (فرامرزی - مادام که مالکیت هست باید سرمایه هر کس مصون باشد) من نمی خواهم بگویم جناب آقای فرامرزی که سرمایه کسی تعرض بشود من میخواهم این را عرض بکنم که در یک کشوری که عده ای دارای سرمایه هستند و تمام اظهار اسلام و دین و مذهب و قرآن میکنند و میگویند که ما معتقد بمبانی و دستورات دین هستیم اینها چگونه میتوانند تحمل کنند که در مقابل آنها اینهمه گرسنه و بیکار و بدبخت بیچاره باشد؟ این باید متاثر بشود من می خواهم اینها را متوجه بکنم که خداداد قرآن هم امر کرده که خدمن اموالهم صدقه اینها را میگویند که از اموال ثروتمند ها صدقه بگیرند و بدهند بگرسنه ها (صفائی - آقای قنات آبادی صدقه را هم معنی بفرمائید) آقای صفائی آنوقت از موضوع خارج می شوم (صفائی - پس خواهش میکنم در این زمینه ها صحبت نکنید) مقصود من این نیست که مال مالک را بگیرند و بدبکاران بدهند (صفائی - ممنونم، متشکرم) منظور من از این (خدمن اموالهم صدقه) همان منظوری است که خود شارع مقدس اسلام

دارد و آنهم بهترین منظور و بهترین قانون است. بنابراین دولت بنظرش آمده است که وضع اتوبوسرانی تهران را منظم کند. بنده روز اولی که این لایحه فوریتش مطرح شد با فوریتش مخالفت کردم و دو مطلب را عرض نمودم یکی اینکه عجله در اینکار لازم نیست و این اشکالی ندارد که کسی معتقد باشد که عجله لازم نیست این مطلب اولی بود که عرض کردم علاوه آنروز من یک نکته دیگر با آقایان نمایندگان تذکره دادم و آن اینست که عرض کردم که چرا ما توجه نمیکنیم وضع اتوبوسرانی تهران و شهرهای مشابه تهران خراب است آخر آن کسانی که میخواهند یک عمارت نو بنا کنند بایستی تحقیق کنند که چرا بنای گذشته خراب بود و اساسش درهم ریخت و چرا طاقش پائین آمد باید باین توجه کرد فقط بیابیم بگوئیم علت اینکه وضع اتوبوسرانی ایران خراب است جهت عمده اش اینست که یک شرکت واحد نبوده اینکه کمال بی انصافی است. خرابی وضع اتوبوسرانی تهران معلول چند عامل است یعنی چند عامل دست بدست هم داده که باعث شده وضع اتوبوسرانی تهران خراب باشد من باز هم عرض میکنم که آقایان یکی از عوامل مهم خرابی وضع اتوبوسرانی تهران خرابی دستگاه اداری راهنمایی و رانندگی است (صحیح است) شما بروید مطالعه کنید تحقیق کنید ببینید از صدر تا ذیل و از کل تا جزء این آقایانیکه حقوقشان خیلی عادی عادی است چه ثروتهایی دارند من قبول دارم جناب آقای فرامرزی الراشی و المرثی کلاهما فی النار آن کسی هم که رشوه میدهد بد میکند اما بعضی وقتها هم هست که این رشوه دهنده مجبور است که رشوه بدهد یعنی این آقایان مأمورین کار را چنان تنگ میکنند که یک بیچاره ای اگر نرود و رشوه ندهد فردا زندگیش فلج می شود فردا نان ندارد بخورد متأسفانه این مطلبی که بنده عرض کردم حضور آقایان شما خیال نکنید که تنها در اداره راهنمایی و رانندگی جریان دارد متأسفانه در غالب مقامات در غالب وزارتخانه ها این مطلب جریان دارد بالخصوص در آنجاها یک سروکار با پول دارند من خیلی دلم میخواست که جناب آقای کاظمی اینجا تشریف داشتند و دوستانه سؤال میکردم سؤال که از وزیر انشاء الله که گناهی دارد نه حرام است نه طوری میشود دوستانه و ملایم سؤال میکردم و میگفتم جناب آقای وزیر دارائی از آنوقتیکه وزارت دارائی مجهز شده و میخواهد فشار بیاورد و مالیات وصول کند خواهش می کنم یک وقتی بروفت که میل مبارکتان باشد تشریف بیاورید پشت تریبون و فرمائید که از آن وقت تا حالا از این کردن کلفتها از چند نفرشان مالیات گرفته اید (صفائی - مشغول هستند لایحه از کردن کلفتها هم میگیرند) انشاء الله صفائی - در قزوین بنده اطلاع دارم که

بشدت دارند میگیرند و اموالشان را توقیف کرده اند) قزوین حساب خاصی دارد عرض اینکه آقا رشوه تنها در اداره راهنمایی و رانندگی نیست در خیلی جاها هست و حالا اگر جناب آقای وزیر محترم کشور میخواهند وضع اتوبوسرانی تهران و سایر شهرستانهای مشابه تهران را درست بکنند واقعا یکی از مسائلی که باید توجه بکنند اینست که از خود دوائر دولتی شروع بکنند چرا شما همیشه از مردم شروع میکنید؟ چطور شده که این مردم راهم باید در عزا سرشان را ببرید و هم در عروسی شما اگر اداره راهنمایی و رانندگی را درست کرده بودید آن دزد های گردن کلفت و سابقه دار را بیرون ریخته بودید آنها یک از همین راه و از روی ارتشاء مقدار زیادی ثروت بدست آورده اند کنار گذاشته بودید و یک اداره راهنمایی و رانندگی مثل یک دسته گل درست کرده بودید آنوقت حسن نیت شما و این عمل شما بهتر از آنروز مطرح میشد (وزیر کشور - آقا کردیم) هنوز نشده علاوه اینکه بنده اینهمه روی راهنمایی و رانندگی فشار می آورم علتش اینست که خود شما می دانید که در تهران غیر از اتوبوس تا کسی و اتومبیل سواری فراوان است اتومبیل باری فراوان است من خیلی دلم میخواهد که جنابعالی یک وقتی بروید و مصادف شوید در این چهارراه های نان و آب دار مثل چهار راه اسلامبول مثل چهارراه گلوبندک اینجا خیلی نان و آب دارد برای اداره راهنمایی و رانندگی و سر قفلش هم خیلی زیاد است و ببینید آن پاساژی که آنجا ایستاده است شما که اینقدر ناله میکنید که جان مردم در خطر است و من هم قبول دارم که در خطر است اما چرا در خطر است؟ در خطر است برای اینکه آن آقایانیکه در آنجا ایستاده اند از آن اتومبیلهایی که پول می گیرند رشوه میگیرند چه اجازه ها و دستورهایی برخلاف قانون و خلاف مقررات میدهند اتوبوسهایی که خطش آنجا است از هر طرفی که خودشان دلشان بخواهند میروند آنوقت یکمرتبه شما می بینید که سر یک چهارراهی یک تصادف میشود که منجر بتصادف کلی میشود و یک عده ای از بین میروند و همینطور است در طول خیابان ها این مأمورین اداره راهنمایی هستند که انجام وظیفه نمیکنند اینهمه اداره راهنمایی گفت که سرعت و سبقت نباشد اما چون این دادگاههای سیاری که درست شده موضوع سبقت و سرعت را با ۵ تومان حل میکنند اگر بقیتم کشته شدن جان هموطنان ما هم بشود، موضوع سرعت و سبقت منتفی شد الان در همه خیابانها با اینهمه تجهیزات که موتورسیکلت سوار و دوچرخه سوار و پاساژ از طرف اداره راهنمایی هست شما ببینید که اصلا موضوع سرعت و سبقت منتفی است و یک مسابقه عجیبی بین اتوبوس و کلهپون و تاکسی و سواری بوجود آمده باید اینها را

اصلاح کرد تا مردم هم خودشان اصلاح بشوند یعنی باید عوامل و وسائل اصلاح را در اختیار مردم گذاشت. اگر فردا شرکت هم شد و هر جوری هم که شما می گوئید همان کار شد اما این آقای شوهر (نمیدانم آقای وزیر کشور جنابعالی تا حال پشت رل نشسته اید که اتومبیل برانید؟) (وزیر کشور - هنوز که نشده ام) (میراشرافی - بشرطیکه وزیر نباشید چون پاساژها با وزراء کار ندارند) خواه اتوبوس باشد خواه ماشین سواری منافات ندارد، مقصود دیگری دارم انسان وقتی پشت رل میشیند خیلی کم پیشود که اینطور نباشد می دوست دارد که گاز بدهد. حالا شما می بینید که اگر بس فردا بر فرض هم این لایحه جنابعالی تصویب شد اگر این آقایانیکه پشت رل نشسته اند مطمئن باشند که میتوانند بایک تومان موضوع سرعت و سبقت را حل بکنند باز این مسابقه وجود دارد، باید یک کاری کرد که آنکسانیکه پشت رل نشسته اند اینها اطمینان باین مطلب نداشته باشند که اگر سرعت و سبقتی روی کار آمد و با جان مردم بازی شد مطلب با یک تومان و دو تومان حل شود موضوع دیگری که سبقت مخالفت من با این لایحه بود بعد از توجه در این مطلب که تکلیف مالکین جزء اتوبوسها چه میشود موضوع رانندگان و کمک رانندگان و بلیط فروشها بوده آقایان اینها یک دسته ای توی این مملکت هستند من یک قسمتی از فرمایشات جناب آقای نریمان را که یک روز در طی نطق قبل از دستور اینجا فرمودند یک مقدارش را تصدیق میکنم یک مقدارش را هم تکذیب می کنم و آن مقداری را هم که تصدیق میکنم جهتش را اینجا بیان میکنم تا دستگاه دولت بحالش فکر بکند عرض کنم جناب آقای نریمان بنده خودم افتخار این را دارم که اتوبوس سوار میشوم از آن مطالبی که فرمودید سر وقت مخلص هم آمده است اما باید دید که این شوهرها و شاگردش و شاگردش را حرفها را میزنند واقعا چرا اینها اینطور شده اند یک روزی این جا صحبت شد که بعضیها جانی بالذات هستند این موضوع جانی بالذات حل شده اصلا جانی بالذات ما نداریم یعنی ممکن نیست بشر وقتیکه باین دنیا می آید جانی بالذات باشد «کل مولد یولد علی الفطره» یا قرآن میگوید «فطرة الله التي فطر الناس علیها» و حکما هم میگویند انسان مدنی الطبع است جانی بالذات وجود ندارد یعنی انسانی که از دستگاه خلقت بیرون می آید نباید که جانی باشد جانی بالذات باشد اجتماع بد است، محیط بد است نداشتن فرهنگ است نداشتن مدرسه است نداشتن وسائل آدم شدن است که یک عده ای را بی تربیت و بد اخلاق و خشن میکنند جناب آقای نریمان

اگر ما بخواهیم در یک دسته ای تربیت بوجود بیاوریم باید برویم برای این ها فرهنگ بوجود بیاوریم باید برویم برای اینها محیط خوب بوجود بیاوریم باید یک کاری بکنیم که آن بچه گدا هم بتواند وقتی که بوجود می آید مثل بچه های اشراف برود درس بخواند اخلاق پیدا کند تربیت پیدا کند والا آن انسانی که در یک محیط پست و آلوده بار می آید بیشتر از این نمی شود ازش توقع داشت من لازم میدانستم و جدانا این مطلب را تذکر بدهم یکی از دلایل مخالفت من آنروز با این لایحه گرچه بعضی از مطالب روشن شده...

نایب رئیس - جناب آقای قنات

آبادی وقت جنابعالی دارد تمام می شود سه دقیقه دیگر وقت دارید

ششمین قنات آبادی - قربان عریض

بنده تمام نشده

نایب رئیس - شما که در اصل مطلب

حرف تمیزید

ششمین قنات آبادی - از آن موقع

همه اش میگویم اتوبوس، اتوبوس، بهر جهت یکی اینکه تکلیف این اشخاص هم معلوم بشود از نظر مزایایی که این طبقه محروم باید داشته باشند از نظر تعاون و بیمه باید باین دسته هم توجه کامل بشود بعلاوه یک فکری هم برای این نقائص که از نظر نداشتن فرهنگ داشته اند باید برایشان بشود بعلاوه یک معمائی برای بنده وجود دارد که بعرض آقایان میرسانم و خواهش می کنم توجه فرمائید مخصوصاً آقای امامی اهری که آنجا مشغولند و خیلی هم عصبانی شده اند باین مطلب توجه فرمائید یک معمائی برای من بوجود آمده که تمنی می کنم آقای وزیر کشور این مطلب را برای من روشن کنند، چند وقت قبل شنیدم که دولت اجازه داده که هر کس هر جا بخواهد دکان نانوائی می تواند باز کند بعضی از نمایندگان صنف خباز آمدند گفتند که این چیست یک قاعده ای یک رسمی در هر جای دنیا برای این مطلب هست ما وقتیکه مذاکره کردیم گفتند که اصل آزادی کسب است و نمی شود که کسب اشخاص را محدود کرد لذا اینقدر دکان نانوائی زیاد شد و یکی پس از دیگری باز شد که همه آنها که قدیمی و جدیدی بودند متضرر شدند بعد آمدند سراغ صنف قصاب باین آقایان هم گفتند چون اصل آزادی کسب است هر کس می تواند قصابی باز کند بنابراین این آن محدودیتهای صنفی بر طرف شد ممکن است آقای وزیر کشور بپایند فرمائید که محدودیتهای صنفی معین است و فلان ولی من دست ایشان را می گیرم و می برم و نشان

می‌دهم که با فاصله يك وجب قصابی کنار قصابی درست شده که بعد از برداشتن این محدودیت کسبی اینقدر قصابی توی این شهر زیاد شد از اطراف و جوانب هم آمدند و هر کس که می‌توانست روزی دو تا گوشت بکشد قصابی باز کرد آنوقت همه ورشکست شدند بحال عجیب افتادند حالا می‌شهرداری بیاید نرخ معین کند این وقتی می‌بیند که موضوع زندگی خودش و خانواده‌اش در میان است و با وضع زن و بچه‌اش تماس دارد گوش بحرف شهرداری نمی‌دهد يك سیاستی بود که شاید دولت عقیده‌اش این بوده که سیاست صحیحی است ولی ما دیدیم که سیاست صحیح نیست حالا هم آمده اند سراغ آقایان اتوبوس رانها باز هم تکرار میکنم آقایان محترم بنده با انتظامات شهر موافقم و هر کس هم خلاف انتظامات بکند جداً با آن مخالفم و معتقدم که دولت بایستی برای امور انتظامی اتوبوسرانی در تهران يك عمل جدی بکند اما عقیده شخصی امرا صریحاً ابراز میکنم و میگویم که باین قسم و باین روش و باین تز ایجاد انتظامات نمی‌کند بلکه يك مشکلات بسیار بسیار بدی برای بعد بوجود می‌آورد و تنها راهی که ممکن است انتظامات را حفظ بکند و حق مالک و خرگه مالک هم از بین نرود اینست که دولت موظف بکند هر خطی را که ایجاد يك شرکت بکند و در آن جلسه مشورت هم نظر مرا عرض کردم اما همه اینها بستگی دارد باینکه دستگاه راهنمایی و رانندگی هم اصلاح بشود و يك عناصر مورد اعتمادی آنجا باشند از موقع هم استفاده میکنم چندتا طرح است که توسط آقایان تجار و مردم تهران تقدیم شده امروز يك عده‌ای باین راجع باین مطلب صحبت کردند من گفتم هیچکس حق ندارد در عین اینکه اظهار عقیده میکند بعهده‌ای را محکوم بکند و بگوید چرا اظهار عقیده میکند بعهده‌ای میگویند که خانه‌ها باید در انتخابات دخالت بکنند در مقابل این عده يك عده زیادی هم عقیده خلافش را دارند و اظهار عقیده میکنند و ما موظفیم عقاید آنها را منکس کنیم این طرح مربوط بیک عده از بازرگانان و مردم تهران است که عقیده دارند خانم‌ها نباید در انتخابات دخالت کنند تقدیم مقام ریاست میشود.

۷- تقدیم طرح سه فوری راجع به جلوگیری از تعطیل مجلس و مذاکره در فوریت اول آن

قنات آبادی - يك طرحی هم باقی سه فوریت الساعه رسیده است که تقدیم مقام ریاست میکنم.

نایب رئیس - چون اصولاً طرح با سه فوریت در واقع معادل یا پیشنهاد تغییر از دستور است بنده طبق آئین نامه ابتدا باید این طرح را با اطلاع مجلس برسانم که اگر بفرزیتش رای بدهید بنده هم طرح

کتم (طرح تقدیمی سه فوری)
شرح زیر قرائت شد

نظر باینکه نمایندگان مجلس شورای ملی بقید سوگند بحفظ قانون اساسی و مشروطیت و حفظ حقوق مجلس و مجلسیان موظف می‌باشند - امضاء کنندگان این ورقه تصمیم قانونی زیر را با قید سه فوریت و طرح فی المجلس تقدیم مجلس شورای ملی می‌داریم : تصمیم قانونی - هیچ طرح و یا لایحه‌ای نمی‌تواند بموجب امضاء رئیس دولت باعث تعطیل یا فلج شدن مجلس فعلی گردد - سید باقر جلالی ، هدی ، حاج سید جواد ، دکتر بقائی ، انگچی ، بهادری ، ناصر ذوالفقاری ، وکیل پور ، حائری زاده ، افشار صادقی ، صفائی ، دکتر فاخر ، احمد فرامرزی کریمی ، حمیدیه

نایب رئیس - امضاهای طرح را بشمارید .

ناظرزاده (منشی) - ۱۵ امضاء است .

شمس قنات آبادی - آقای ناظرزاده اسم بنده را هم بنویسید

ناظرزاده - میشود ۱۶ امضاء

نایب رئیس - فوریت اول مطرح است . آقای دکتر شایگان بفرمائید

دکتر شایگان - بنده در خارج از اشخاص بی اطلاع مطالبی نظیر همین مطلب می‌شنیدم ولی تصور نمی‌کردم که يك چنین شبهه‌ای برای نمایندگان محترم پیش بیاید بنده اینجا می‌خواهم صریحاً عرض کنم و از طرف آقای نخست وزیر هم قول بدهم که هرگز همچو منظوری نبوده است این اصلاً تحصیل حاصل است . البته بنده مخالف این طرح هم که بگذرد نیستیم خیلی کار خوبی است بفرمائید ولی فقط خواستم رفع شبهه از آقایان بکنم که هرگز نه رئیس دولت چنین منظوری داشتند و نه اشخاصی که این قانون را نوشته اند . مخصوصاً من خدمت آقای نخست وزیر رسیدم و گفتم گو که این نظر را نه جناب عالی داشتید و نه کمیسیون داشته است که بخواهند بوسیله این قانون خللی در کار مجلس شورای وارد بیاورند معدلک برای اینکه هیچ جای شبهه نماند يك ماده دیگری اضافه بفرمائید که این مسئله حد نصاب ارتباطی بوضع فعلی مجلس ندارد بنده فقط خواستم این دو کلمه را عرض کنم که این شبهه از ذهن مبارک آقایان رفع شده و مخالفتی هم نداشتیم که باین طرح بکنم بسیار طرح صحیحی است ولی تحصیل حاصل است همچو نظری ارائه دولت داشته است و نه کمیسیونی که این قانون را تدوین کرده است

ناظرزاده - خوبست آقای وزیر کشور هم يك همچو توضیحی بدهند

نایب رئیس - آقای وزیر کشور بفرمائید

وزیر کشور (آقای دکتر صدیقی) - دنیائی که ما در آن زندگی میکنیم مظهر و محل عجایب و شگفتیهای بسیار است هر روز چیزهای عجیب می‌بینیم و چیزهای عجیب و مطالب عجیب میشنویم بنده یکی از امور عجیبی که در این چند روز شنیده‌ام و در واقع باید عرض کنم که هنوز هم که این مطالب را آمده‌ام اینجا میگویم از تأثیر این شگفتی بیرون نیامده‌ام همین مسئله است همچوقت در فکر و ذهن و تصمیم جناب آقای نخست وزیر و هیئت دولت این نبوده و نیست که دستوری برای تعطیل مجلس صادر بشود يك توهمی حاصل شده است برای چند تن از آقایان که خارج از مجلس هستند و یکی دوتن هم بعنوان استعلام و استفسار از مفاد مقررات این لایحه قانونی اینرا از بنده سؤال کردند بنده بحکم سابقه و بحکم قانون عرض کردم که حد نصاب هیچ وجه در طرح لایحه قانونی انتخابات ارتباطی با وضع فعلی ما ندارد و سابقه‌ای هم هست و آن اینست که آقایان محترم اطلاع دارید ما يك لایحه استقلال شهرداریها تهیه کردیم و قانونی هم قبلاً گذشته بود که قانون استقلال شهر داری‌ها باشد آن لایحه بعنوان لایحه قانونی شهرداری بتصویب جناب آقای نخست‌رئیس رسیده و ما درباره جا هائی که تا کنون انجمنهای قانونی تشکیل نشده است دستور داده‌ایم و در دو جلسه پیش بود بمرض آقایان محترم رساندم که در ۸۶ جا شروع کرده‌ایم بانتخاب انجمن شهر و حالا جز چند شهر که باقی مانده است در تمام نقاط مشغول هستیم بعد از آن مذاکره در تمام جاهای که انجمن قانونی نداریم دستور تشکیل انجمن و انتخابات انجمن داده شده است ولی ۱۳۶ جا ماداشتم که در دوره حکومت قانون سابق صاحب انجمن قانون شده بودند آن انجمنها سر جای خود باقی هستند و فکر هیچکس نرسیده است که آن انجمنها را تعطیل بکنند و حتی بعضی از آن انجمنها که کسر عضو داشته‌اند این کسر عضو را هم بموجب قانون قدیم یعنی حد نصاب را همان قانون قدیم گرفتیم و عمل کردیم و بهمین صورت هم دستور تمام استانها و شهرستانها داده شده است بنده باز تکرار میکنم و خیال میکنم که باین صراحت و باین روشنی که در عرایض من هست محل تردید و جای شبهه باقی نماند که بهیچوجه در فکر و ذهن و عمل دولت این نبوده است که بنحوی از انحاء که بنده نمی‌توانم فکر کنم که آن انحاء هم چه خواهد بود مجلس را تعطیل بکند بنابراین خاطر آقایان باید از این حیث کاملاً آسوده و مطمئن باشند معدلک اگر آقایان هر پیشنهادی و طرحی دارند جریان مجلس هر طور حکم میکند عمل بفرمائید ولی بنده وظیفه خودم را از نظر اینکه عضو دولت هستم

وزیر کشور هستم که در امر انتخابات هم مستقیماً دخیل است لازم می‌دانستم که این مطالب را بحضور مبارک آقایان عرض کنم (احسن)

نایب رئیس - آقای دکتر بقائی بفرمائید

دکتر بقائی - همینطور که همکار عزیز ما آقای دکتر شایگان فرمودند در این چنین نظری نداشته‌ولی سابقه‌ای بود که چندین روز پیش یعنی تقریباً دو هفته است که در افواه پیچیده است و حتی همانطوری که جناب آقای وزیر کشور بعرض مجلس رسانیدند با خود ایشانهم مذاکراتی شد و صحبت‌هایی هم شده و در چند روز پیش در فرا کسیون صحبت شده بود راجع باین موضوع قرار شد که يك توضیحی داده شود که رفع نگرانی بکند چون وقتیکه يك موضوعی زیاد در روزنامه‌ها و در افواه پیچیده آید در يك توضیح خاصی که ما فعلاً داریم این جز ثبوت افکار هیچ فائده‌ای نمی‌تواند داشته باشد و این موضوعی هم که با امضاء رسیده بساحت مجلس شورای ملی پیشنهاد شده منع قانونی ندارد و همه آقایان هم تصدیق دارند که چنین نظری نیست باینجهت هم بنده می‌خواستم عرض کنم که آقایان توجه کامل باین نکته بفرمائید مخصوصاً با وضعی که الان هست که آقای نخست وزیر يك اواج یا طرح‌هایی امضاء مینمایند و بعداً وقتی بنواقضش می‌برند اینها را مجدداً اصلاح میکنند که البته این يك امر بسیار پسندیده‌ای هست مثل همین لایحه ۲۰ در رسد کشاورزی که آن موقعیکه بمجلس تقدیم گردید ما نقائصش را عرض کردیم بعد از مدتی که نقل کردند بنقائصش بی بردند و يك قسمت از چیزهایی که عرض کردیم رفع کردند و بقیه‌اش را خواستند عمل کنند باز به شورای هائی گیر کردند که يك اصلاحیه سوم صادر گردید البته برای يك طرحی مثل طرح کشاورزی یا طرح ناز نشستگی میشود اصلاحیه صادر کرد ولی برای چیزیکه عمل قطعی انجام بگیرد دیگر قابل صدور اصلاحیه نخواهد بود باینجهت برای اینکه رفع این صحبتها و تکرارها بشود این طرح تقدیم شده است و استدعا میکنم که توجه بکنند و بفرزیتهاش رای بدهند .

نایب رئیس - آقایان امضا کنندگان توجه بفرمائید که این تصمیم قانونی باین شکل که نوشته شده است اصلاح وارد نیست یعنی هیچ رئیس دولتی نمی‌تواند هیچ طرح و لایحه‌ای برای تعطیل مجلس امضاء کند منتهی در حال حاضر جناب آقای دکتر مصدق اختیار مخصوص داده شده بنابراین اگر میل دارید نوشته شود که هیچ طرح و لایحه‌ای که بموجب قانون اختیارات از طرف ایشان امضاء بشود تصویب این

است که این توضیح را لازم دارد

چند نفر از امضاء کنندگان طرح -
موافقم، موافقم

دکتر بقائی - همانجا آقای ناظرزاده

از طرف ما تصحیح کنند قبول داریم
نایب رئیس - آقایان توجه فرمایند

طرح اصلاح شده یکمرتبه قرائت میشود
(بشرح زیر توسط آقای ناظرزاده

(منشی) خوانده شد)
تصمیم قانونی - هیچ طرح و لایحه‌ای

بموجب اختیارات اعطائی بجناب آقای دکتر
محمد مصدق نخست وزیر نمیتواند باعث

تعطیل یا فلج شدن مجلس شورای ملی
گردد. (بهادری - صحیح است)

یک نفر از نمایندگان - بعد از کلمه
مجلس یک فعلی هم لازم است
عبدالرحمن فرامرزی - اعلام

رای فرمائید

نایب رئیس - یکمرتبه دیگر هم بطور
قطعی خوانده شود که تردیدی در بین نباشد

تا اعلام رای بکنم

(دومرتبه با اصلاح بشرح
زیر خوانده شد)

تصمیم قانونی - هیچ طرح و لایحه‌ای
بموجب اختیارات اعطائی بجناب آقای

دکتر محمد مصدق نخست وزیر نمیتواند
باعث تعطیل یا فلج شدن مجلس فعلی

گردد
(در اینموقع چند نفر از آقایان

نمایندگان از جلسه خارج شدند)
نایب رئیس - نسبت به فوریت اول

اعلام رای میکنم. بگوئید آقایانیکه خارج
از جلسه هستند تشریف بیاورند (عده برای
رای کافی نبود پس از چند دقیقه تأمل آقای

نایب رئیس اظهار نمودند)

آقایانیکه در خارج
هستند اطلاع دادند که در جلسه حاضر

نخواهند شد

شمس قنات آبادی - تذکر
دارم.

نایب رئیس - فرمائید
قنات آبادی - میخواستم عرض کنم

که مادلیل پیدا کردیم برای اینکه میخواهند
مجلس را تعطیل کنند (چند نفر از نمایندگان -

صحیح است) مشروطیت تعطیل بردار نیست
مادلیل پیدا کردیم که می خواهند در مجلس

شورای ملی را ببندند
نادعلی کریمی - یک عده مشاورینی

که قانون مطبوعات باین تنگی را بیرون
میدهند می خواهند اینکار را بکنند
حاج سید جوادی - اگر وضعیت

اینطور باشد و اینکار اهانت بجناب آقای

دکتر مصدق باشد من امضایم را پس
گرفتم.

فرامرزی - بجای امضائی که ایشان

پس گرفتند من امضاء میکنم (چند نفر از
نمایندگان - احسنت)

(**۸ - ختم جلسه بعنوان تنفس**)
نایب رئیس - طبق آئین نامه با

آقایانیکه غیبت در رای کرده باشند رفتار
خواهد شد. جلسه را هم بعنوان تنفس ختم

می کنیم
(یک ساعت و ده دقیقه بعد از ظهر جلسه

بعنوان تنفس تعطیل و دیگر تشکیل
نگردید.)

نایب رئیس مجلس شورای ملی -
مهندس احمد رضوی